

**Opleidingsspecifiek deel van het Studentenstatuut,
waarin is opgenomen de onderwijs- en examenregeling 2021-2022
van de masteropleiding**

<i>Master leraar Aardrijkskunde</i>	<i>Opleidingscode 45264</i>
<i>Master leraar Algemene Economie</i>	<i>Opleidingscode 45275</i>
<i>Master leraar Bedrijfseconomie</i>	<i>Opleidingscode 45271</i>
<i>Master leraar Biologie</i>	<i>Opleidingscode 45279</i>
<i>Master leraar Duits</i>	<i>Opleidingscode 45265</i>
<i>Master leraar Engels</i>	<i>Opleidingscode 45262</i>
<i>Master leraar Frans</i>	<i>Opleidingscode 45266</i>
<i>Master leraar Geschiedenis</i>	<i>Opleidingscode 45267</i>
<i>Master leraar Godsdienst</i>	<i>Opleidingscode 45274</i>
<i>Master leraar Maatschappijleer</i>	<i>Opleidingscode 45268</i>
<i>Master leraar Natuurkunde</i>	<i>Opleidingscode 45272</i>
<i>Master leraar Nederlands</i>	<i>Opleidingscode 45269</i>
<i>Master leraar Scheikunde</i>	<i>Opleidingscode 45273</i>
<i>Master leraar Wiskunde</i>	<i>Opleidingscode 45263</i>

Het opleidingsspecifieke deel van het Studentenstatuut is vastgesteld door de instituutsdirecteur op **31 mei 2021**, na instemming van de IMR op **28 mei 2021** en na instemming van de OC op **28 mei 2021**.

De onderwijs- en examenregeling van de opleiding is een uitwerking van het algemene deel van de onderwijs- en examenregeling voor masteropleidingen van Fontys.
Voor het studiejaar **2021-2022** is dit algemene deel vastgesteld door het College van Bestuur op **15 december 2020** onder voorbehoud van instemming van de studentenfractie van de CMR. Deze instemming is verleend op **14 januari 2021**.

Inhoudsopgave

A – Onderwijs- en examenregeling.....	3
Paragraaf 1 Algemene bepalingen	3
Artikel 1 Definities	3
Paragraaf 2 Toelating masteropleiding	6
Artikel 2 Toelatingseisen vooropleiding	6
Artikel 3 Wegnemen tekortkoming bij niet voldoen aan toelatingseisen.....	6
Artikel 4 Eisen bezitters buitenlandse diploma's/internationale studenten	6
Artikel 5 Eisen werkkring.....	6
Paragraaf 3 Intakegesprek, vrijstellingen, versnelling/maatwerk	6
Artikel 6 Intakegesprek	6
Artikel 7 Vrijstellingen.....	7
Artikel 8 Versnelling/maatwerk	7
Paragraaf 4 Voorzieningen ivm taal, studentcoaching, functiebeperking, bestuurlijke activiteiten, topsport, studentondernemerschap.....	7
Artikel 9 Studentcoaching	7
Artikel 10 Bijzondere voorzieningen voor studenten met een functiebeperking	7
Artikel 11 Bestuurlijke activiteiten	8
Artikel 12 Topsportregeling - Studentondernemerschap	8
Paragraaf 5 Inhoud opleiding	8
Artikel 13 Opleidingsprofiel – afstudeerrichtingen– beroepsvereisten.....	8
Artikel 14 Indeling opleiding	9
Artikel 15 Overzicht onderwijseenheden en studiepunten	9
Artikel 16 Onderwijsactiviteiten - <i>Onderwijsleeromgeving</i>	9
Artikel 16a Evaluatie onderwijs	9
Paragraaf 6 Toetsen, <i>bewijsmateriaal</i> , beoordelen en studievoortgang.....	10
Artikel 17 Toetsen - <i>bewijsmateriaal</i>	10
Artikel 18 Toetsen en beoordelen.....	10
Artikel 19 Inhoud toets, tijdsduur toets, hulpmiddelen toets en toetsrooster	10
Artikel 20 Aanmelding toetsen.....	10
Artikel 21 Legitimatie bij toetsen.....	10
Artikel 22 Normering toetsen.....	10
Artikel 23 Uitslag toetsing.....	10
Artikel 24 Verhinderend van deelname aan toetsen.....	11
Artikel 25 Verzoek tot herziening	11
Artikel 26 Herkansing.....	11
Artikel 27 Geldigheidsduur behaalde resultaten - <i>bewijsmateriaal</i>	12
Artikel 28 Afstudeerscriptie - Kennisbank	12
Artikel 29 Studievoortgang	12
Paragraaf 7 Afsluiting opleiding	12
Artikel 30 Examens – getuigschriften – diplomasupplement	12
Artikel 31 Verklaring bij vertrek.....	13
Paragraaf 8 Onregelmatigheden en fraude.....	13
Artikel 32 Onregelmatigheden en fraude	13
Paragraaf 9 Examencommissie, beroepsmogelijkheid.....	13
Artikel 33 Examencommissie	14
Artikel 34 Beroepsmogelijkheid	14
Paragraaf 10 Bewaring en hardheidsclausule.....	14
Artikel 35 Bewaring	14
Artikel 36 Hardheidsclausule.....	14
Paragraaf 11 Slot- en invoeringsbepalingen	15
Artikel 37 Inwerkingtreding, wijziging, bekendmaking en citeertitel.....	15
Artikel 38 Overgangsbepalingen	15
Artikel 39 Onvoorziene gevallen.....	15
B - Studieopbouw en ondersteunende faciliteiten	16
C - Interne klachtenprocedure	16

A – Onderwijs- en examenregeling

Paragraaf 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Definities

Afstudeerrichting	Een specifieke invulling van het programma van een opleiding.
Assessment	Verzamelnaam voor toetsen die gericht zijn op het beoordelen van competenties in zo authentiek mogelijke beroepssituaties.
Assessor	Examinator, degene die in een assessment beoordeelt in welke mate de student competenties heeft verworven.
<i>Bekwaamheidseisen</i>	<i>De bekwaamheidseisen voor leraren zijn vastgelegd in de WVO en het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel. Daarmee zijn deze eisen richtinggevend voor de inrichting van het curriculum. De bekwaamheden zijn in de plaats gekomen van de competenties. De bekwaamheden zijn: vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch bekwaam.</i>
Beroepsvereisten	Vereisten die voor de uitoefening van een bepaald beroep op grond van een wettelijk voorschrift worden gesteld. De opleiding die is gericht op een dergelijk beroep stelt de studenten in staat aan deze vereisten te voldoen. (Art. 7.6 van de Wet.)
CMR	Centrale medezeggenschapsraad.
Cohort	De groep studenten die op dezelfde peildatum en voor de eerste maal is ingeschreven voor het eerste jaar van een opleiding waarop de op dat moment geldende OER van toepassing is. Bij inschrijving in een hoger jaar wordt per student bepaald bij welke cohort hij kan aansluiten.
College van beroep voor de examens	Het College zoals bedoeld in de artikelen 7.60 t/m 7.63 van de Wet en artikel 45 en 46 van het Studentenstatuut. Inrichting, taken en bevoegdheden zijn geregeld in het Reglement van orde dat door het College van Bestuur is vastgesteld en goedgekeurd.
College van Bestuur	Het leidinggevend bestuurlijk orgaan van Fontys, als zodanig beschreven in de statuten en de Wet.
Commissie Profileringsfonds Competentie	Commissie die door het College van Bestuur belast is met de uitvoering van de <u>Regeling Profileringsfonds</u> , voorheen aangeduid als FOS Commissie. Een cluster van verwante kennis, vaardigheden en houdingen die van invloed is op een belangrijk deel van iemands taak, die samengaat met de prestatie op de taak, die kan worden gemeten en getoetst aan aanvaardbare normen en die kan worden verbeterd door middel van training en ontwikkeling.
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs, waarin alle opleidingen zijn vermeld, die, indien de tot die opleiding behorende tentamens met voldoende resultaat zijn afgelegd, een officieel getuigschrift hoger beroepsonderwijs opleveren met de daarbij behorende graad (Associate degree, Bachelor of Master).
CvM	Centrum voor Medezeggenschap. Het CvM is de (interne) partner binnen Fontys van de medezeggenschaps- en inspraakorganen en hun gesprekspartners waar het gaat om het optimaliseren van het functioneren van deze gremia.
Deeltijdse opleiding	Een opleiding die zodanig is ingericht dat rekening is gehouden met de mogelijkheid dat de student ook in beslag kan worden genomen door andere werkzaamheden dan onderwijsactiviteiten.
<i>Deeltoets</i>	<i>Indien een tentamen bestaat uit meerdere toetsen wordt elk van deze toetsen aangeduid als deeltoets.</i>
Deficiëntie	Tekort(en) in de toelatingseisen.
Diplomasupplement	Document volgens het Europees vastgestelde format dat aan het getuigschrift wordt toegevoegd, waarop wordt vermeld de aard, het niveau, de context, de inhoud en de status van de opleiding.
Duale opleiding	Een duale opleiding is een opleiding, die zodanig is ingericht dat het volgen van onderwijs gedurende één of meer periodes wordt afgewisseld met beroepsuitoefening in verband met dat onderwijs. De opleiding bestaat uit

	een onderwijs- en een beroepsuitoefeningsdeel. De beroepsuitoefening is onderdeel van het studieprogramma van de opleiding.
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs.
ECTS	European Credit Transfer System. Het systeem om de studiepunten aan te duiden zodanig dat internationale vergelijking mogelijk is. Zie ook: studiepunt.
Eindkwalificaties	Kwalificaties waarover de student moet beschikken wanneer hij de opleiding heeft afgerond.
Ervaringscertificaat	Een rapportage met betrekking tot een erkenning van verworven competenties die is afgegeven door een erkend EVC-aanbieder.
EVC	Erkenning van eerder Verworven Competenties.
Examen	Onderzoek door de examencommissie om vast te stellen of de student de onderwijseenheden van de opleiding heeft behaald. Het afsluitend examen kan tevens een aanvullend onderzoek omvatten dat door de examencommissie zelf wordt verricht.
Examencommissie	Het college van personen als bedoeld in artikel 7.12 van de Wet.
Examinator	Lid van het personeel, door de examencommissie aangewezen voor het afnemen van toetsen en het vaststellen van de uitslag daarvan, alsmede deskundigen van buiten de instelling, die als zodanig door de examencommissie zijn aangewezen.
Fraude	Elk handelen (waaronder het plegen van plagiaat) of nalaten, waarvan een persoon wist of behoorde te weten, dat dit handelen of nalaten het op de juiste wijze vormen van een oordeel over iemands kennis, inzicht, vaardigheden, competenties, (beroeps)houding, reflectie e.d. geheel of gedeeltelijk onmogelijk maakt.
Getuigschrift	Het getuigschrift zoals bedoeld in artikel 7.11 van de Wet.
Grondslag	Elke opleiding wordt aangeboden op de grondslag algemeen bijzonder (ab) of rooms katholiek (rk) of protestants-christelijk (pc) dan wel een combinatie van algemeen bijzonder, rooms katholiek en protestants-christelijk (ab/pc/rk).
Hardheidsclausule	Bepaling in een wet of regeling die het mogelijk maakt af te wijken van het in de wet of de regeling bepaalde ten gunste van de student/extraneus.
Hij/hem	Hij/hem verwijst naar mannen, vrouwen en mensen die zich niet in een van deze identiteiten herkennen.
IELTS	International English Language Testing System, instrument ten behoeve van het vaststellen van de taalvaardigheid in de Engelse taal.
IMR	Instituutsmedezeggenschapsraad.
Instelling	Fontys Hogescholen.
Instituut	De operationele eenheid binnen Fontys, waarbinnen met name de kerncompetenties van Fontys zijn georganiseerd en die het primaire proces uitvoert.
Instituutsdirecteur	Het personeelslid dat belast is met de leiding van een instituut van Fontys.
Intake-assessment	Portfolio-assessment op verzoek van de student om eerdere leerervaringen te valideren voordat de student staat ingeschreven voor de opleiding. Voor het intake-assessment wordt een kostendekkend tarief in rekening gebracht.
Intakegesprek	Gesprek dat op verzoek van de student plaatsvindt voor aanvang van de opleiding als de student denkt te beschikken over eerder verworven competenties. Bij een intakegesprek is sprake van een globale beoordeling, waar de student geen rechten aan kan ontleen.
<i>Leeruitkomst</i>	<i>Een leeruitkomst is een uitspraak over wat de lerende aan het eind van een leerproces geacht wordt te weten, te begrijpen en te handelen en hoe de lerende dit demonstreert.</i> <i>In het Besluit wordt de volgende definitie gebruikt: Inhoud en niveau van kennis, inzicht en vaardigheden die zijn vereist om een bepaald aantal studiepunten te behalen. (Besluit, artikel 1 onder u).</i>
<i>Leerwerkplek</i>	<i>Een werkervaringsplek waar beroepspraktijkvorming plaatsvindt.</i>
Maatwerk	Bijzonder programma dat afwijkt van het standaard programma.

OC/GOC	Opleidingscommissie, een commissie voor een opleiding van een instituut, zoals bedoeld in artikel 10.3c van de Wet. (Zie <u>Regeling Medezeggenschapsraden en Opleidingscommissies</u> .)
OER	Onderwijs- en examenregeling. De OER bestaat uit algemene informatie voor alle opleidingen van Fontys Hogescholen waaraan opleidingsspecifieke informatie is toegevoegd en is onderdeel van het opleidingsspecifieke deel van het Studentenstatuut.
Onderwijseenheid	Onderdeel van een opleiding dat met een tentamen wordt afgesloten, als bedoeld in artikel 7.3 lid 2 van de Wet of een aanvullend onderzoek uitgevoerd door de examencommissie als bedoeld in artikel 7.10 lid 2 van de Wet. Onderwijseenheden kunnen betrekking hebben op de beoordeling van (een) competenties(s), van een onderdeel van competenties (kennis, inzicht, vaardigheden, houding) of van een combinatie van competenties. Na het behalen van het tentamen van een onderwijseenheid worden de studiepunten behorende bij de onderwijseenheid toegekend.
Onderwijsactiviteiten	Het onderwijs dat wordt aangeboden dat de student kan benutten om zijn leerproces te ondersteunen.
Opleiding	Een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken. Elke opleiding staat geregistreerd in het CROHO.
Opleidingsprofiel Portfolio	Het totaal van eindkwalificaties waarvoor de opleiding opleidt. (Digitale) verzameling van bewijsstukken waarin de student kan aantonen dat hij de competenties van een bepaalde opleiding beheerst.
Regeling Profileringsfonds	<u>Regeling</u> die betrekking heeft op ondersteuning van studenten, in de vorm van toekenning van afstudeersteun of bestuursbeurs uit het Profileringfonds, voorheen aangeduid als FOS Regeling.
Student	Degene die bij de instelling ingeschreven is als bedoeld in artikel 7.32 t/m 7.34 van de Wet.
Studentcoach	Coach van een student die de student begeleidt bij vraagstukken omtrent studievoortgang en die de persoonlijke en de professionele identiteitsontwikkeling van de student stimuleert, waarbij het talent en het persoonlijk leiderschap van de student het uitgangspunt zijn.
Studentcoaching	Begeleidingssysteem waarbij de ontwikkeling van de individuele student centraal wordt gesteld. De student wordt gestimuleerd te reflecteren op de eigen ontwikkeling als toekomstig beroepsbeoefenaar en zelf de verantwoordelijkheid voor zijn ontwikkeling te nemen.
Studentendecaan	Het door het College van Bestuur benoemde personeelslid belast met het behartigen van de belangen van studenten, het verlenen van hulp bij voorkomende problemen en het informeren en adviseren. De decaan is ondergebracht bij de Dienst Studentenvoorzieningen.
Studentondernemers- regeling	<u>Regeling</u> waarmee wordt beoogd om studenten van Fontys, die als Studentondernemer zijn aangemerkt, te faciliteren in het combineren van ondernemerschap en studie.
Studentenstatuut	Het <u>statuut</u> waarin de rechten en plichten van studenten staan vermeld. Het Studentenstatuut bestaat uit een instellingsspecifiek en een opleidingsspecifiek deel.
Studiejaar	De periode van 1 september tot en met 31 augustus van het daaropvolgende jaar.
Studielast	De genormeerde tijdsinvestering in eenheden van 28 studiebelastingsuren verbonden aan het studieprogramma.
<i>Studieloopbaanbegeleider/studiecoach</i>	<i>Zie definitie studentcoach. Overal waar studieloopbaanbegeleider/studiecoach staat kan ook studentcoach worden gelezen.</i>
Studieprogramma	Samenhangend geheel van onderwijsactiviteiten die een student kan volgen in het kader van zijn opleiding.
Studiepunt	Een studiepunt is gelijk aan 28 genormeerde studiebelastingsuren. Studiepunten worden toegekend indien het tentamen van een

	onderwijseenheid met goed gevolg is afgelegd. Internationaal wordt hiervoor de term ECTS credits (EC's) gebruikt.
Tentamen	Een onderzoek naar kennis, inzicht, vaardigheden en/of competenties bij de afsluiting van een onderwijseenheid alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dit onderzoek. (Art. 7.10 lid 1 van de Wet.) Een tentamen kan bestaan uit één of meerdere (deel)toetsen.
Toets	Activiteit op grond waarvan wordt beoordeeld of een student bepaalde kennis, inzicht, vaardigheden en/of competenties bezit.
Topsportregeling	<u>Regeling</u> , waarin is vastgelegd welke studenten in aanmerking komen voor deze regeling en op welke faciliteiten een beroep kan worden gedaan.
Voltijdse opleiding	Een voltijdse opleiding is een opleiding die is ingericht zonder dat rekening is gehouden met het verrichten van andere werkzaamheden dan onderwijsactiviteiten.
Vrijstelling	Gehele of gedeeltelijke ontheffing om te voldoen aan inschrijvings- en/of toelatingsvoorwaarden en/of ontheffing van het afleggen van tentamens.
Wet	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW Staatsblad 593, 1992 en de latere aanvullingen en wijzigingen).
<i>Werkplekieren</i>	<i>Bij werkplekieren ervaart en leert de student in een reële arbeidssituatie de problemen, uitdagingen en successen uit de (toekomstige) beroepspraktijk. De student verbindt op de werkplek drie elementen (theorie, praktijk en persoon) om als aanstaande leraar daadwerkelijk tot groei te komen.</i>

Paragraaf 2 Toelating masteropleiding

Artikel 2 Toelatingseisen vooropleiding

- Voor de inschrijving bij een masteropleiding geldt als toelatingsbewijs:
 - Het bezit van een graad Bachelor in het wetenschappelijk of hoger beroepsonderwijs of
 - Het bezit van kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van een graad Bachelor in het wetenschappelijk of hoger beroepsonderwijs. (Art. 7.30b van de Wet.)
 - Zowel wanneer a als b van toepassing is gelden specifieke toelatingseisen. Rechtstreeks toelaatbaar zijn die studenten van FLOT of andere lerarenopleidingen die in het bezit zijn van een afgeronde bacheloropleiding in hetzelfde vak. Het complete overzicht van toelatingseisen is terug te vinden in bijlage I, toelatingsbeleid master 2021-2022.*
- Elke student die voldoet aan de gestelde eisen wordt toegelaten, tenzij er sprake is van een maximaal aantal toe te laten studenten en dit aantal door de toelating wordt overschreden.

Artikel 3 Wegnemen tekortkoming bij niet voldoen aan toelatingseisen

Indien betrokkene niet voldoet aan de toelatingseisen als bedoeld in artikel 2 en van hem redelijkerwijs kan worden verwacht dat hij daaraan binnen een redelijke termijn alsnog kan voldoen, wordt hem de mogelijkheid geboden, de tekortkoming weg te nemen en alsnog aan de toelatingseisen te voldoen.

Artikel 4 Eisen bezitters buitenlandse diploma's/internationale studenten

- Buitenlandse studenten van buiten de EU, die 18 jaar of ouder zijn op de datum van eerste inschrijving moeten beschikken over een geldige verblijfsvergunning. (Art. 7.32 van de Wet.)
- Voor buitenlandse studenten met een verblijfsvergunning geldt de eis dat ze jaarlijks minimaal 50% van de studiepunten behaald moeten hebben. Bij een lagere score zal melding aan de IND plaatsvinden, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor de student niet aan zijn verplichtingen heeft kunnen voldoen. Per opleiding kan een dergelijke melding eenmaal achterwege blijven.

Artikel 5 Eisen werkkring

Student dient te beschikken over een leerwerkplek.

Paragraaf 3 Intakegesprek, vrijstellingen, versnelling/maatwerk

Artikel 6 Intakegesprek

- Bij de instroom in een opleiding kan een intakegesprek plaatsvinden als er mogelijk sprake is van eerder verworven competenties. Het bewijs van de eerder verworven competenties kan de student

inbrengen in zijn portfolio dat tijdens een assessment beoordeeld wordt of kan hij gebruiken als onderbouwing van een verzoek om vrijstelling bij de examencommissie.

2. Studenten die na onderbreking van de studie terugkomen nadat ze eerder een deel van de opleiding hebben gevolgd, krijgen een intakegesprek op basis waarvan bepaald wordt welk deel van het studieprogramma nog moet worden gevolgd. Een intakegesprek is niet nodig wanneer er bij onderbreking van de studie direct afspraken zijn gemaakt met de examencommissie over terugkeer bij de opleiding.
3. Uitgaande van de waardering van de eerder verworven competenties wordt een studieprogramma opgesteld dat ter goedkeuring aan de examencommissie moet worden voorgelegd. *De examencommissie besluit of gevraagde vrijstellingen toegekend worden. De opleiding bepaald of een onderwijseenheid kan worden aangetoond door middel van ervaringsbewijzen. Het studieprogramma wordt door de opleiding vastgesteld.*

Zie artikel 34 over hoe een verzoek bij de examencommissie moet worden ingediend.

Artikel 7 Vrijstellingen

1. Wanneer een student denkt in aanmerking te komen voor vrijstelling van tentamens dient hij hiervoor een verzoek in bij de examencommissie. De examencommissie kan vrijstelling verlenen van één of meer tentamens op grond van een beoordeling van een assessment of op basis een akte, diploma, getuigschrift, ervaringscertificaat of ander geschrift, zoals bewijs van behaalde resultaten bij een wo-opleiding en/of bestuurlijke activiteiten, waarmee de student kan aantonen reeds aan de vereisten van het tentamen te hebben voldaan. Verleende vrijstellingen worden geregistreerd in het studievoortgangssysteem. In het vrijstellingsbesluit wordt de geldigheidstermijn van de vrijstelling vermeld.
2. *Met de student vindt voor aanvang van de studie een intakegesprek plaats waarin een studie- en vrijstellingenoverzicht opgemaakt wordt op basis van het onderwijspakket van het betreffende cohort en een indicatie gegeven wordt van mogelijke vrijstellingen op basis van bewijsmateriaal.*
3. *Om de vrijstellingsindicatie om te zetten in vrijstellingen wordt het studie- en vrijstellingenoverzicht (SVO) inclusief bewijsmateriaal voorgelegd aan de examencommissie. Pas wanneer de examencommissie het vrijstellingenoverzicht ondertekend heeft, zijn de vrijstellingen daadwerkelijk toegekend.*
4. *Na 10 jaar vervalt de geldigheid van het SVO. Indien de student in dit geval zijn studie wil vervolgen, wordt het SVO traject opnieuw doorlopen.*
5. *Het studie- en vrijstellingenoverzicht (SVO) is niet meer geldig wanneer de student afziet van inschrijving in het betreffende cohort of bij tussentijdse uitschrijving.*

Artikel 8 Versnelling/maatwerk

1. Elke student die van mening is dat hij via een versneld traject zijn opleiding kan vervolgen en/of voltooien kan hiertoe een onderbouwd verzoek indienen bij de examencommissie. Het versnelde programma moet kunnen plaatsvinden binnen de reguliere onderwijsorganisatie van de opleiding.

Paragraaf 4 Voorzieningen ivm taal, studentcoaching, functiebeperking, bestuurlijke activiteiten, topsport, studentondernemerschap

Artikel 9 Studentcoaching

Er is studentcoaching tijdens de studie. Deze vindt als volgt plaats.

De student heeft recht op twee begeleidingsgesprekken per studiejaar met de studietoelichting. Studenten die door bijzondere omstandigheden en/of op basis van de wet, extra begeleiding behoeven maken dit kenbaar bij hun studietoelichting. Met deze studenten worden extra begeleidingsgesprekken gevoerd. Hierbij zal, indien nodig, verwezen worden naar een vorm van tweedelijnsbegeleiding. De student is eraan gehouden om alle omstandigheden die tot vertraging in de studievoortgang kunnen leiden, zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennisgeving aan de studietoelichting mee te delen. De student heeft daarnaast altijd de mogelijkheid om deze omstandigheden te melden bij een studentendecaan. In dat geval volstaat het te melden aan de studietoelichting dat er bijzondere omstandigheden zijn, zonder hierover in detail te treden.

Artikel 10 Bijzondere voorzieningen voor studenten met een functiebeperking

1. Studenten met een functiebeperking hebben op grond van wettelijke bepalingen recht op doeltreffende aanpassingen tenzij deze voor de instelling een onevenredige belasting vormen. (Art. 7.13 van de Wet.)

2. Aanpassingen dienen ertoe belemmeringen weg te nemen of te beperken en de zelfstandigheid en volwaardige participatie van de student zoveel mogelijk te bevorderen. De aanpassingen kunnen betrekking hebben op studieprogramma (inclusief stages), studieroosters, onderwijsvormen, toetsing en leermiddelen.
3. De student die aanspraak wil maken op aanpassingen dient daartoe tijdig een schriftelijk en gemotiveerd verzoek in bij de examencommissie. De examencommissie wint zo nodig deskundig advies in (bv. bij een studentendecaan) alvorens te beslissen. Wanneer de examencommissie dit voor het te nemen besluit noodzakelijk acht kan zij, op basis van geheimhouding, inzage krijgen in de medische verklaring die mogelijk bij een studentendecaan beschikbaar is mits de student heeft aangegeven hier geen bezwaar tegen te hebben.
De examencommissie besluit binnen vier werkweken na ontvangst van het verzoek, tenzij een verzoek nader onderzoek vergt. In dat geval wordt de student uitsluitend gegeven wanneer duidelijkheid omtrent zijn verzoek kan worden gegeven.
4. Bij een langdurige of chronische handicap is het verzoek slechts eenmaal voor de hele studie nodig, in andere gevallen per toetsperiode of per studiejaar. In de toekenning van de voorzieningen kan de examencommissie bepalen dat de toegekende voorzieningen gelden voor de hele studie of dat de student jaarlijks in overleg met zijn studentcoach nagaat of de voorzieningen nog toereikend zijn.
5. Aan het begin van het studiejaar informeert de opleiding de studenten over de mogelijkheden voor bijzondere voorzieningen. De student wordt gewezen op de mogelijkheid om een studentendecaan te raadplegen.

Artikel 11 Bestuurlijke activiteiten

1. Een student kan zijn bestuurlijke activiteiten inbrengen in zijn portfolio. De student dient daarbij in overleg met zijn studentcoach aan te geven hoe deze bestuurlijke activiteiten kunnen bijdragen aan het verwerven van één of meerdere competenties van zijn masteropleiding.
2. Bestuurlijke activiteiten voor OC, IMR, CMR, studieverenigingen, studentenverenigingen en het participeren in commissies binnen Fontys kunnen worden vermeld op het diplomasupplement. De student vraagt de vermelding zelf minimaal *10 werkdagen* voorafgaand aan de *diploma-uitreiking* aan, via de onderwijsadministratie van de opleiding.
Het Centrum voor Medezeggenschap kan op verzoek van de opleiding van de student bevestigen dat de student bestuurlijk actief is geweest voor CMR. Voor bestuurlijke activiteiten die zijn verricht voor *GOC/OC* of IMR kan de opleiding bevestiging vragen bij de betreffende IMR of *GOC/OC*.
3. Wanneer een student van mening is dat hij met zijn bestuurlijke activiteiten heeft laten zien te beschikken over kennis, inzicht en/of vaardigheden die worden getoetst via toetsen dan kan hij op grond van deze bestuurlijke activiteiten een vrijstelling aanvragen bij de examencommissie.
4. Een student heeft ook de mogelijkheid om vanwege zijn bestuurlijke activiteiten een beroep te doen op de Regeling Profileringsfonds en bij de Commissie Profileringsfonds een bestuursbeurs aan te vragen.
Zie ook artikel 14 Regeling medezeggenschapsraden en Opleidingscommissie.
5. *Het studentlid van de medezeggenschapsraad, GOC of OC wordt in de gelegenheid gesteld de taken van de medezeggenschapsraad, GOC of OC te verrichten, waarbij de nadelige gevolgen voor het studieverloop zoveel mogelijk worden beperkt. Het verzoek tot ontheffing van studieverplichtingen die conflicteren met activiteiten in de OC/GOC of medezeggenschapsraad kan ingediend worden bij de opleidingscoördinator.*

Artikel 12 Topsportregeling - Studentondernemerschap

1. Studenten aan wie een Topsport- of Talentstatus is toegekend, kunnen aanspraak maken op voorzieningen uit de Topsportregeling. Voorzieningen met betrekking tot de aanpassing van toetsen of toetsroosters, tot een aangepaste regeling met betrekking tot de aanwezigheidsplicht voor onderwijsactiviteiten, het werken in groepen, en voor een aangepaste stage moeten aangevraagd worden bij *de examencommissie*.
2. Studenten die in aanmerking komen voor de Studentondernemersregeling kunnen bij de examencommissie voorzieningen vragen met betrekking tot de aanpassing van toetsen of toetsroosters, tot een aangepaste regeling met betrekking tot de aanwezigheidsplicht voor onderwijsactiviteiten, het werken in groepen, en voor een aangepaste stage. Deze voorzieningen moeten aangevraagd worden bij *de examencommissie*.

Paragraaf 5 Inhoud opleiding

Artikel 13 Opleidingsprofiel – afstudeerrichtingen– beroepsvereisten

1. De opleiding is gebaseerd op een opleidingsprofiel. In het opleidingsprofiel zijn de eindkwalificaties van de opleiding beschreven. Het opleidingsprofiel is te vinden *in bijlage II*.
2. De opleiding kent geen afstudeerrichtingen.

3. De opleiding wordt aangeboden op de grondslag *rooms-katholiek*.
4. Voor de opleiding gelden de volgende specifieke beroepsvereisten.
De wettelijke beroepsvereisten voor leraren in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs zijn vastgelegd in het besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Het opleidingsprofiel is te vinden in bijlage II.

Artikel 14 Indeling opleiding

De omvang van de masteropleiding is 90 studiepunten, met een nominale studielast van 60 studiepunten per jaar.

Artikel 15 Overzicht onderwijseenheden en studiepunten

1. Elke opleiding bestaat uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden, onderdelen van een opleiding die met een tentamen worden afgesloten. Onderwijseenheden hebben een maximale omvang van 30 studiepunten.
2. Aan onderwijseenheden worden hele studiepunten toegekend. In het overzicht dat is te vinden via [deze link](#) is de verdeling van studiepunten vermeld. *Er kunnen geen rechten ontleend worden aan het programmaoverzicht, wat betreft de periode waarin onderwijseenheden aangeboden worden.*
3. *Het onderwijs wordt in beginsel verzorgd in de Nederlandse taal. Indien onderwijs en toetsen in een vreemde taal worden aangeboden gebeurt dit volgens de Gedragscode Onderwijs in een vreemde taal dan wel volgens het Fontys Talenbeleid en is in het overzicht onderwijseenheden vermeld welk onderwijs en welke toetsen in een vreemde taal worden aangeboden. Bij diverse vakonderdelen van het curriculum van de opleiding tot leraar vho in een moderne vreemde taal is de voertaal de betreffende moderne vreemde taal. Het 'doeltaal=voertaal' principe is in het moderne-vreemde-talenonderwijs heel belangrijk, en wordt dan ook door de opleidingen tot eerste- en tweedegraadsdocent zoveel mogelijk toegepast.*

Artikel 16 Onderwijsactiviteiten - Onderwijsleeromgeving

1. *Via [deze link](#) is een overzicht te vinden van de onderwijsactiviteiten die door de opleiding worden aangeboden.*
2. Als er ingangseisen zijn gesteld om te kunnen deelnemen aan een onderwijsactiviteit zijn deze in het overzicht als bedoeld in lid 1 opgenomen.
3. De student dient zich als volgt aan te melden voor de onderwijsactiviteiten:
Aanmelding voor werkplekleren is vereist. De procedure voor aanmelding staat beschreven op de [werkpleklerenportal](#) van FLOT.
4. Het lesrooster wordt bekend gemaakt via [de portal van Fontys Lerarenopleiding Tilburg](#) uiterlijk 3 weken voor de onderwijsperiode.
5. Een student die zich heeft aangemeld voor een onderwijsactiviteit neemt de verplichting op zich te voldoen aan de eisen die worden gesteld voor deelname aan deze onderwijsactiviteit. In het overzicht bij artikel 16, lid 1 wordt aangegeven bij welke onderwijsactiviteiten eisen worden gesteld aan de deelname aan deze onderwijsactiviteiten en waar deze eisen uit bestaan.
Voor practica en onderdelen waarin gebruik gemaakt wordt van peerreview of andere onderdelen waarbij aanwezigheid noodzakelijk is kan aanwezigheidsplicht geëist worden. Dit staat dan vermeld in de studiegids van de opleiding op de portal.

Artikel 16a Evaluatie onderwijs

De opleiding evalueert het onderwijs periodiek onder studenten, docenten, werkveldvertegenwoordigers en alumni.

Instrument	Frequentie	Doelgroep
NSE (onder voorbehoud)	jaarlijks	studenten
HBO-monitor	jaarlijks	alumni
werkplekevaluatie	minimaal 1 keer per twee jaar	studenten
evaluaties van onderwijseenheden	aantal onderwijseenheden per jaar in overleg met studenten/docenten	studenten
overleg in werkveldcommissies	jaarlijks	Werkveldvertegenwoordigers en alumni
student-docent-overleg	minimaal twee keer per jaar	studenten

Paragraaf 6 Toetsen, bewijsmateriaal, beoordelen en studievoortgang

Artikel 17 Toetsen - bewijsmateriaal

1. *De opleiding kent formatieve en summatieve toetsen. Toekenning van studiepunten vindt plaats per onderwijseenheid. Wanneer het tentamen van een onderwijseenheid bestaat uit deelttoetsen worden de studiepunten toegekend zodra alle deelttoetsen zijn behaald.*
2. Elke toets omvat het door de examinerator te verrichten onderzoek naar de kennis, het inzicht, de vaardigheden en / of competenties van de student alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek
3. Toetsen worden schriftelijk of mondeling afgenomen of op een gecombineerde manier (bv. product en presentatie/gesprek).
4. Een mondelinge toets (waaronder een assessment) wordt afgelegd bij ten minste twee examineratoren. Bij een mondelinge toets moet altijd een verslag van de toets worden gemaakt, *op een daarvoor ontwikkeld beoordelingsformulier*, zodat ook achteraf de kwaliteit van de beoordeling van de toets kan worden beoordeeld. Eén examinerator is toegestaan, na instemming van de examencommissie én bij een verklaring van geen bezwaar van de student.
Een mondelinge toets is openbaar. Belangstellenden die de mondelinge toets als toehoorder wensen bij te wonen, dienen daarvoor echter minimaal twee weken van tevoren een verzoek in bij de examinerator(en). De examinerator informeert de student die getoetst wordt. Als de student aangeeft hier bezwaar tegen te hebben wordt het verzoek om de mondelinge toets als toehoorder bij te wonen in elk geval afgewezen. De examinerator beslist gemotiveerd bij afwijzing.
Wanneer de examencommissie een extra, mondelinge, toetsgelegenheid aanbiedt ter vervanging van een reguliere toets wordt deze toets altijd afgenomen en beoordeeld door twee examineratoren.

Artikel 18 Toetsen en beoordelen

1. Voor elke toets wijst de examencommissie één of meer examineratoren aan. Een examinerator kan ook een deskundige van buiten de instelling zijn.

Artikel 19 Inhoud toets, tijdsduur toets, hulpmiddelen toets en toetsrooster

1. De inhoud van de toets, waaronder de leerdoelen, staat beschreven in *de studiegids van de opleiding* en is uiterlijk 9 weken voorafgaand aan de toets beschikbaar voor studenten.
2. De examinerator bepaalt de voor het afleggen van de toets beschikbare tijdsduur en de hulpmiddelen waarvan de student tijdens het afleggen van de toets gebruik kan maken, binnen de richtlijnen en de aanwijzingen die door de examencommissie zijn vastgesteld, en vermeldt dit op de toetsopgaven.
3. Het toetsrooster wordt bekend gemaakt via *de portal van Fontys Lerarenopleiding Tilburg* uiterlijk 3 weken voor aanvang van de betreffende toetsperiode.

Artikel 20 Aanmelding toetsen

1. *Toetsen die aanmelding vooraf vereisen, worden bij de start van het studiejaar door de opleiding bekend gemaakt.*
Aanmelden verloopt via Mijn Fontys Leerportaal (op de portal van Fontys Lerarenopleiding Tilburg), waar ook de procedure en aanmeldingstermijn beschreven worden.
2. Een student die niet heeft gehandeld conform de beschreven aanmeldingsprocedure kan niet deelnemen aan de toets.

Artikel 21 Legitimatie bij toetsen

De student legitimeert zich bij elke toets met behulp van een geldig wettelijk legitimatiebewijs (geen studentenkaart).

Indien de student zich niet kan legitimeren wordt hij uitgesloten van deelname aan de toets.

Artikel 22 Normering toetsen

1. De opdrachten, opgaven, beoordelingsnormen en beoordelingscriteria worden door de examineratoren vastgesteld binnen de richtlijnen en de aanwijzingen die door de examencommissie zijn vastgesteld. De examinerator neemt de toets af en stelt de uitslag daarvan vast op basis van de vastgestelde beoordelingsnormen en beoordelingscriteria.
2. Indien één en dezelfde toets door meer dan één examinerator wordt afgenomen en de uitkomst daarvan wordt beoordeeld, ziet de examencommissie erop toe, dat de examineratoren deze toets beoordelen aan de hand van dezelfde normen en criteria.

Artikel 23 Uitslag toetsing

1. De uitslag van de toets dient, behoudens uitzonderingen, zoals vastgelegd in de OER, binnen 10 werkdagen na de datum van toetsing aan de student schriftelijk bekend te zijn gemaakt. *Resultaten van werkstukken, verslagen of portfolio's dienen binnen 15 werkdagen bekend te zijn.* Bekendmaking van toetsresultaten vindt plaats via de onderwijsadministratie. Bij de bekendmaking van uitslagen wordt de privacy van studenten in acht genomen.
In uitzonderlijke gevallen kan deze termijn uitlopen tot 4 werkweken.
De examinerator zorgt in dat geval tijdig voor informatie naar de betrokken studenten.
Met 'werkdag' wordt in dit artikel bedoeld: maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de in de Fontys Onderwijs Jaaragenda vastgestelde feestdagen en vakanties.
2. De student heeft de mogelijkheid elke beoordeelde toets en de daarbij behorende beoordelingsnormen in te zien en feedback te krijgen op zijn resultaat.
3. Inzage vindt plaats volgens onderstaande procedure.
De student heeft recht op inzage in gemaakt werk gedurende twee werkweken na bekendmaking van het resultaat. Hiervoor maakt de student een afspraak met de betrokken opleider, tenzij er een centraal inzagemoment wordt geroosterd. Dit wordt door de opleiding bekend gemaakt.
4. Feedback wordt gegeven volgens onderstaande procedure.
Indien de student een motivering van de beoordeling van het gemaakte werk wenst, dient hij een verzoek in te dienen bij de examinerator binnen de termijn van 10 werkdagen na bekendmaking van het resultaat. De examinerator is er aan gehouden de student te informeren over de motivering van de beoordeling van het gemaakte werk.
5. *De student ontvangt minimaal één keer per jaar een e-mail op zijn/haar fontysmail met verwijzing naar de actuele stand van zaken in progRESS WWW. De student kan met deze e-mail een actuele cijferlijstuitdraai met stempel en geregistreerde handtekening opvragen bij het bedrijfsbureau onderwijszaken. Daarnaast kan de student gedurende het gehele studiejaar een uitdraai van zijn resultaten opvragen, alleen aan een uitdraai met stempel en geregistreerde handtekening kunnen rechten worden ontleend.*

Artikel 24 Verhinderings van deelname aan toetsen

1. Indien de student heeft gehandeld conform de in artikel 20 beschreven aanmeldingsprocedure maar door overmacht verhinderd is aan de toets deel te nemen, dit ter beoordeling van de examencommissie, dan kan hij een verzoek indienen om de toets alsnog binnen een te stellen termijn af te leggen. *De student dient voorafgaand aan de toets per e-mail te melden via studentzakenflot@fontys.nl dat hij verhinderd is en daarbij de reden van verhindering op te geven.*
2. Het verzoek als bedoeld in het voorgaande lid wordt schriftelijk, onder overlegging van de nodige bewijsstukken, ingediend bij de examencommissie (zie artikel 33, lid 3). De examencommissie beoordeelt en deelt haar beslissing schriftelijk aan betrokkene mede. Indien de beslissing positief is, houdt deze tevens in een opgave van datum, tijdstip en plaats van de nieuwe gelegenheid. Indien de beslissing negatief is, worden de redenen van afwijzing vermeld en wordt de student gewezen op zijn beroepsmogelijkheid. Belemmering van de studievoortgang en de persoonlijke omstandigheden van de student zijn voor de examencommissie de belangrijkste aspecten waarop het verzoek wordt getoetst.

Artikel 25 Verzoek tot herziening

1. Wanneer een student het niet eens is met een beoordeling heeft hij de mogelijkheid een verzoek tot herziening van de beoordeling in te dienen bij de examencommissie binnen 4 werkweken na datum van de beoordeling (zie artikel 33, lid 3 van deze OER en artikel 44 van het Studentenstatuut). De examencommissie doet vervolgens uiterlijk binnen 4 werkweken uitspraak.
Studenten worden binnen 10 werkdagen na uitspraak formeel op de hoogte gesteld van het eindoordeel van het herbeoordeelde werk.
2. Hij heeft ook de mogelijkheid om binnen 6 kalenderweken na datum van de beoordeling rechtstreeks een beroep in te dienen bij het College van beroep voor de examens via www.fontys.nl/studentenloket (zie artikel 45 en 46 van het Studentenstatuut).

Artikel 26 Herkansing

1. Een toets wordt minimaal twee keer per studiejaar aangeboden.
Voor onderstaande, praktijkgerelateerde toetsen, kan de herkansing pas in het volgende studiejaar plaatsvinden:
 - *Bijzondere activiteiten die om organisatorische redenen slechts één keer per studiejaar aangeboden worden, waaronder excursies, practica, presentaties binnen studentgroepen, projecten, werkplekleren*
 - *Studieonderdelen die geheel of gedeeltelijk op de leerwerkplek van de studenten worden uitgevoerd.*

Een onderdeel waarvoor een voldoende resultaat is behaald mag één keer herkanst worden. In dat geval geldt het hoogste resultaat.

Het recht op herkansen van een voldoende gemaakte toets geldt tot uiterlijk een jaar na de toetsdatum waarop de student de voldoende heeft behaald.

2. Er worden minimaal twee toetsgelegenheden geboden over de onderwezen lesstof. Na deze twee mogelijkheden kan de voor de toets te bestuderen stof aangepast zijn op basis van de lesstof die in het lesblok voorafgaand aan de toets is aangeboden. De actuele stof die getoetst wordt is te vinden via *de studiegids van de opleiding. Het is de verantwoordelijkheid van de student om zich hiervan op de hoogte te stellen.*

Artikel 27 Geldigheidsduur behaalde resultaten - bewijsmateriaal

1. De geldigheidsduur van behaalde deeltolsten is *10 jaar*.
De geldigheidsduur van bewijsmateriaal is 10 jaar.
Behaalde tentamenresultaten kunnen alleen vervallen als de kennis, het inzicht en de vaardigheden waar deze tentamens betrekking op hebben aantoonbaar verouderd is/zijn. Kennis, inzicht en vaardigheden die langer dan 10 jaar geleden zijn beoordeeld zijn kennelijk aantoonbaar verouderd. De geldigheidsduur van behaalde tentamens is: *10 jaar*.
De examencommissie heeft de mogelijkheid om deze termijn te verlengen.
2. In geval van bijzondere omstandigheden als bedoeld in de Regeling Profileringsfonds wordt de geldigheidsduur van tentamens ten minste verlengd met de duur van de op basis van deze regeling toegekende ondersteuning.
3. Indien er sprake is van een grondige wijziging van de opleiding kan hieronder worden aangegeven hoe deze termijn beperkt wordt, hetzij in het schriftelijk besluit aan de student, hetzij door opname in de OER, indien dit geldt voor een cohort. *Zie artikel 38, Overgangsbepaling.*

Artikel 28 Afstudeerscriptie - Kennisbank

Afstudeerproducten kunnen worden opgenomen in de kennisbank als de student een 8 of hoger behaald heeft. De procedure hiervoor is bekend bij de opleiding.

Artikel 29 Studievoortgang

De resultaten van toetsen worden, onder verantwoordelijkheid van de opleiding, geregistreerd in de onderwijsadministratie.

Paragraaf 7 Afsluiting opleiding

Artikel 30 Examens – getuigschriften – diplomasupplement

1. Het examen van de opleiding is behaald, zodra de student alle onderwijseenheden, behorende tot de opleiding, zoals vermeld in artikel 15, heeft behaald. (*Art. 7.10 van de Wet.*)
2. Het getuigschrift wordt slechts afgegeven nadat is vastgesteld dat de student ingeschreven staat en zijn collegegeld van alle inschrijvingsjaren heeft betaald. (*Art. 7.11 van de Wet.*)
3. Nadat het examen is behaald, reikt de examencommissie het getuigschrift uit. Het getuigschrift wordt gedateerd op de datum van de laatste onderwijsactiviteit (toets of tentamen) van de student. Bij het getuigschrift van de opleiding wordt een diplomasupplement uitgereikt.
Op het diplomasupplement kunnen bestuurlijke activiteiten vermeld worden (zie artikel 11). Ook kunnen studenten die lid zijn geweest van het College van beroep voor de examens dit laten vermelden op het diplomasupplement. De examencommissie stelt binnen maximaal 8 kalenderweken na de laatste onderwijsactiviteit (toets of tentamen) van de student vast dat de student geslaagd is. Indien de student wenst dat zijn getuigschrift op een later tijdstip gedateerd wordt dient hij het afronden van zijn laatste onderwijsactiviteit uit te stellen. *De student dient zijn afstuderen aan te vragen via de portal.*
4. Het getuigschrift wordt namens de examencommissie ondertekend door de (plaatsvervangend) voorzitter, de (plaatsvervangend) secretaris, de geëxamineerde en indien van toepassing door een (externe) deskundige. (*Art. 7.11 van de Wet.*) Bij het examen van de opleiding verleent de examencommissie tevens namens het instellingsbestuur de graad van de opleiding.
Voor het examen van de opleiding wordt de *Master of Education* verleend.
5. De uitreiking van het getuigschrift vindt plaats op een door de opleiding te bepalen tijdstip.
6. *De student krijgt het judicium 'cum laude' indien hij heeft voldaan aan de volgende eisen:*

- Een gewogen gemiddelde van, niet afgerond, minimaal een 8,0 voor onderdelen die worden beoordeeld met een cijfer;
- Onderdelen die worden beoordeeld in een driepuntsschaal dienen als goed aangetoond beoordeeld te zijn;
- Laagst behaalde resultaat minimaal een 7,0;
- Vakdidactisch ontwerponderzoek is beoordeeld met niet afgerond minimaal een 8,0;
- Studieduur niet langer dan nominaal;
- Geen aantekening van fraude in Progress;

Studenten die door ernstige bijzondere omstandigheden vertraging hebben opgelopen in de opleiding, maar op grond van hun resultaten toch menen recht te hebben op toekenning van een judicium, kunnen daartoe een gemotiveerd verzoek bij de examencommissie indienen.

7. Het College van Bestuur meldt aan DUO welke student het examen van de opleiding met goed gevolg heeft afgelegd.

Artikel 31 Verklaring bij vertrek

1. Aan elke student die meldt dat hij zijn inschrijving beëindigt zonder dat hij het afsluitend examen van de opleiding heeft afgerond wordt een gesprek aangeboden.
2. Op verzoek van de student kan hem een verklaring meegegeven worden met reeds behaalde resultaten. (Art. 7.11 van de Wet.)
3. In de verklaring wordt vermeld dat behaalde tentamenresultaten in principe 10 jaar geldig zijn. In de verklaring kan een voorbehoud gemaakt worden voor het geval er sprake is van een grondige wijziging van de opleiding. Zie ook artikel 27.

Paragraaf 8 Onregelmatigheden en fraude

Artikel 32 Onregelmatigheden en fraude

1. Indien er sprake is van een onregelmatigheid rondom een toets, waardoor de examencommissie niet kan instaan voor de kwaliteit van de toets en een eventueel toetsresultaat dan kan de examencommissie besluiten dat de toets niet wordt nagekeken, danwel een toetsresultaat ongeldig wordt verklaard. Daarbij ziet de examencommissie erop toe dat studenten die door een dergelijk besluit getroffen zijn op korte termijn een nieuwe toetsmogelijkheid aangeboden krijgen.
2. Indien een student zich ten aanzien van (een onderdeel van) het examen aan een onregelmatigheid (hieronder wordt verstaan een afwijking van voorgeschreven regels of algemeen geldende gedragsregels) of fraude schuldig heeft gemaakt, kan de examencommissie bepalen dat aan die student het recht wordt ontnomen één of meer toetsen van de opleiding af te leggen gedurende een door de examencommissie te bepalen periode van ten hoogste één jaar. Indien de toets al was beoordeeld wordt het resultaat ongeldig verklaard.
Alle handelingen die in strijd zijn met het tentamenreglement, worden als vermoeden van fraude aangemerkt en zullen worden gemeld aan de examencommissie. Het tentamenreglement is te vinden op de portal.
3. Bij ernstige fraude kan de examencommissie het College van Bestuur voorstellen de inschrijving van betrokkene definitief te beëindigen. (Art. 7.12b van de Wet.)
4. Indien de onregelmatigheid pas na afloop van het examen wordt ontdekt kan de examencommissie de student het getuigschrift van de opleiding onthouden of terugvorderen en kan zij bepalen dat de betrokken student het getuigschrift slechts kan worden uitgereikt na een hernieuwde toets of een hernieuwd examen in de door de examencommissie aan te wijzen onderdelen en op een door haar te bepalen wijze.
5. Alvorens een beslissing te nemen, hoort de examencommissie de student en eventuele belanghebbenden. Van dit horen wordt een verslag gemaakt, waarvan de student een kopie ontvangt. De examencommissie deelt haar beslissing onverwijld mede aan de student, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. Tevens wordt de beroepsmogelijkheid voor de student aangegeven.
6. De examencommissie maakt van de beslissing en van de feiten waarop deze steunt, een rapport op.

Paragraaf 9 Examencommissie, beroepsmogelijkheid

Artikel 33 Examencommissie

1. Door de instituutsdirecteur wordt voor elke opleiding (*alle onder deze OER vallende opleidingen*) een examencommissie ingesteld.
2. De taken en verantwoordelijkheden van de examencommissie zijn vastgelegd in de Wet. (Art. 7.12, 7.12b en 7.12c van de Wet.) Dit zijn o.a. de volgende taken en verantwoordelijkheden:
 - verantwoordelijkheid voor de borging van de kwaliteit van toetsing;
 - verantwoordelijkheid voor de borging van de kwaliteit van de organisatie en de procedures rondom toetsen en examens;
 - het op objectieve en deskundige wijze vaststellen of een student het examen behaald heeft;
 - het uitreiken van het getuigschrift en het diplomasupplement;
 - het vaststellen van alternatieve trajecten;
 - het oordelen over verzoeken om vrijstelling, verzoeken tot herziening, verzoeken om speciale voorzieningen en verzoeken om een extra herkansing toe te kennen;
 - het bepalen dat een tentamen op een andere manier wordt afgelegd, dan bepaald in de OER.De samenstelling van de examencommissie is opgenomen in de *bijlage IV Samenstelling Examencommissie*.
3. *Een verzoek aan de examencommissie dient digitaal ingediend te worden bij examencommissieflot@fontys.nl (zie ook artikel 24 lid 2 en artikel 25). De examencommissie van Fontys Lerarenopleiding Tilburg stelt eisen aan de vorm waarin het verzoek gedaan wordt. De student dient hiervoor de verzoekformulieren te gebruiken zoals gepubliceerd op de webpagina van de examencommissie, op de [portal](#) van Fontys Lerarenopleiding Tilburg.*

Artikel 34 Beroepsmogelijkheid

Een student die het niet eens is met een besluit van de examencommissie heeft de mogelijkheid om binnen zes kalenderweken na datum van het besluit beroep aan te tekenen bij het College van beroep voor de examens via www.fontys.nl/studentenloket (zie artikel 45 en 46 van het Studentenstatuut). (Art. 7.61 van de Wet.)

Voor hulp bij het instellen van beroep kan een student zich wenden tot het studentendecanaat. (iStudent@fontys.nl).

Paragraaf 10 Bewaring en hardheidsclausule

Artikel 35 Bewaring

1. De examencommissie draagt zorg voor de bewaring van verslagen van vergaderingen van de examencommissie en besluiten van de examencommissie voor een periode van zeven jaar.
2. De examencommissie draagt zorg voor de bewaring van door haar afgegeven verklaringen, waaronder verklaringen van behaalde resultaten van studenten die zonder getuigschrift de opleiding verlaten, voor een periode van tien jaar.
3. De examencommissie draagt er zorg voor dat van elke student de volgende gegevens gedurende 50 jaar bewaard blijven in het archief van de instelling.
 - gegevens over het behaald hebben van een getuigschrift hoger beroepsonderwijs en bijbehorende cijferlijsten.
4. De instituutsdirecteur draagt zorg voor het bewaren van toetsen/opdrachten, beoordelingscriteria, normering, cesuur, toetsmatrijzen en toetsanalyses voor een periode van zeven jaar.
5. De instituutsdirecteur draagt zorg voor het bewaren van de door examinatoren opgestelde en ondertekende lijsten met behaalde resultaten voor een periode van tien jaar.
6. De instituutsdirecteur draagt er zorg voor dat alle gemaakte eindwerken (scripties, werkstukken, assessments, toetsen, etc.) inclusief beoordelingen, waarmee studenten aantonen alle aspecten van het eindniveau te beheersen worden bewaard gedurende een periode van zeven jaar na beoordeling.
7. Ten behoeve van de externe beoordeling van de opleiding in het kader van de accreditatie zorgt de instituutsdirecteur voor de bewaring van een representatieve set van toetsen, inclusief beoordelingen, voor een periode van twee jaar na beoordeling.
8. De instituutsdirecteur draagt er zorg voor dat door de student gemaakte werken (schriftelijk en niet-schriftelijk, inclusief digitale werken) inclusief beoordelingen, met uitzondering van werken behorend tot de representatieve set of eindwerken, worden vernietigd of teruggegeven aan de student na het verstrijken van ten minste zes maanden na de bekendmaking van de beoordeling. Deze termijn wordt verlengd indien dat nodig is in verband met een beroepsprocedure.

Artikel 36 Hardheidsclausule

1. De examencommissie is bevoegd tegemoet te komen aan onbillijkheden van zwaarwegende aard die zich bij de toepassing van deze regeling mochten voordoen, alsmede beslissingen te nemen in zaken

waarin deze regeling niet voorziet. Om te bepalen of de hardheidsclausule toegepast moet worden weegt de examencommissie de belangen van de student en die van de opleiding. Voor gevallen waaromtrent een onmiddellijke beslissing noodzakelijk is, beslist de voorzitter van de examencommissie of diens plaatsvervanger. In het laatste geval doet deze zo spoedig mogelijk melding aan de leden van de examencommissie.

2. De student richt daartoe een met redenen omkleed schriftelijk verzoek aan de examencommissie conform het gestelde in artikel 44 van het Studentenstatuut. De examencommissie beslist op het verzoek en deelt de beslissing schriftelijk en gemotiveerd aan betrokkene mede, onder vermelding van de beroepsmogelijkheid.

Paragraaf 11 Slot- en invoeringsbepalingen

Artikel 37 Inwerkingtreding, wijziging, bekendmaking en citeertitel

1. De OER is van toepassing op alle studenten die aan de betreffende opleiding staan ingeschreven in het studiejaar 2021-2022, *tenzij hieronder anders aangegeven*.
2. Het algemene deel van deze regeling en wijziging hiervan worden vastgesteld door het College van Bestuur, nadat de studentengeleding van de Centrale Medezeggenschapsraad daarmee heeft ingestemd. OC's worden in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen aan de CMR. Op basis van dit algemene deel van de OER wordt voor elke opleiding een opleidingsspecifiek deel van de OER opgesteld dat ter advisering wordt voorgelegd aan de examencommissie en ter advisering/instemming aan de (gemeenschappelijke) OC en de IMR. De (gemeenschappelijke) OC brengt advies uit aan de instituutsdirecteur en stuurt dit ter kennisname aan de IMR. De IMR brengt advies uit aan de instituutsdirecteur en stuurt dit ter kennisname aan de (gemeenschappelijke) OC. Vaststelling en wijziging van het opleidingsspecifieke deel van de OER geschieden op voorstel van de opleiding en behoeven de instemming van de studentenfractie van de bevoegde IMR en de (gemeenschappelijke) OC. *(Zie art. 10.3c, 10.20 en 7.13 van de Wet.)*
3. De tekst van de OER kan aangepast worden indien wijziging(en) in de organisatie of organisatieonderdelen daar aanleiding toe geeft/geven, rekening houdend met hetgeen in lid 4 is beschreven. Bij een tussentijdse wijziging wordt de procedure gevolgd zoals beschreven in lid 2.
4. Indien door tussentijdse wijziging van de regeling de belangen van individuele studenten worden geschaad, kan de student een schriftelijk onderbouwd verzoek indienen bij de examencommissie tegen toepassing van de betreffende wijziging van de regeling. De examencommissie onderzoekt het verzoek en motiveert in haar uitspraak de afweging tussen het individuele belang van de student en het belang van de kwaliteit van de opleiding.
5. De instituutsdirecteur stelt vóór 1 juni voorafgaand aan het studiejaar het opleidingsdeel van de OER vast voor het studiejaar dat op 1 september van start gaat en draagt er zorg voor dat het opleidingsspecifieke deel van deze regeling en elke wijziging daarvan worden gepubliceerd door terinzagelegging bij het opleidingssecretariaat en plaatsing op de website.
6. *Deze regeling kan worden aangehaald als "Algemeen deel van de Onderwijs- en examenregeling Fontys*.
De citeertitel van de OER van de masteropleiding is *OER Masteropleiding leraar VHO FLOT 2021-2022*.

Artikel 38 Overgangsbepalingen

Bij een grondige wijziging van de opleiding wordt de volgende overgangsregeling getroffen.

Na het laatste reguliere aanbod van het 'oude' onderwijs en de daarbij behorende toets, wordt de betreffende toets nog twee maal in het daaropvolgende studiejaar als herkansing aangeboden. Daarna wordt bepaald welke toets uit het 'nieuwe' onderwijs een student moet afleggen ter vervanging van de oude toets.

Artikel 39 Onvoorziene gevallen

In gevallen waarin het opleidingsspecifieke deel van de OER niet voorziet beslist de examencommissie, tenzij het gaat om onderwerpen die behoren tot de bevoegdheid van de instituutsdirecteur.

B - Studieopbouw en ondersteunende faciliteiten

1. Opzet, organisatie en uitvoering van het onderwijs

Informatie over de opzet, de organisatie en de uitvoering van het onderwijs is te vinden op de volgende plaatsen:

- de digitale studiegids van de opleiding
- de Onderwijs- en Examenregeling (zie onder A.)
-

2. Studentenvoorzieningen

Informatie over studentenvoorzieningen is te vinden op de volgende plaatsen:

- het instellingsdeel van het Studentenstatuut van Fontys
- de website van Fontys
- de website van Fontys Study Abroad
- de digitale studiegids van de opleiding

3. Studiebegeleiding

Informatie over studiebegeleiding is te vinden op de volgende plaatsen:

- de Onderwijs- en Examenregeling (zie onder A.)
- de digitale studiegids van de opleiding

C - Interne klachtenprocedure

Klachtenregeling Fontys Lerarenopleiding Tilburg

Begripsbepaling

1. *Klager: de (aspirant of ex) student of de (aspirant of ex)cursist die een klacht indient.*
2. *Klacht: de op schrift gestelde uiting van onvrede (dat wil zeggen een brief of een e-mail) over een bepaalde gang van zaken binnen de hogeschool, het gedrag van een medewerker of van een medestudent van de hogeschool.*
3. *Klachtenadviescommissie: deze commissie kan binnen het instituut worden aangesteld door de instituutsdirectie die de klacht onderzoekt. Afhankelijk van de aard van de klacht wordt deze door de directie dan wel de examencommissie van de opleiding in behandeling genomen.*
4. *Instituutsdirectie: bestaat uit de directie van FLOT. Ontvangt de klacht en neemt deze in behandeling. Indien dit wenselijk is stelt zij een klachtenadviescommissie aan om de klacht te onderzoeken.*

Regeling

1. *De student, hieronder begrepen de aspirant-student en de ex-student, die rechtstreeks in zijn belang is getroffen door handelingen die door een lid van het personeel of een student jegens hem zijn verricht, of organisatorische zaken binnen het instituut FLOT kan zich wenden tot de instituutsdirectie.*
2. *De klacht als bedoeld in lid 1 wordt schriftelijk (brief of e-mail) en met redenen omkleed binnen 6 kalenderweken nadat de genoemde handelingen zijn verricht of de organisatorische zaken hebben plaats gevonden ingediend bij de instituutsdirectie. Bij overschrijding van de genoemde termijn ten gevolge van omstandigheden die de belanghebbende niet kunnen worden verweten, blijft de niet-ontvankelijk verklaring van de klacht op die grond achterwege.*

Het klaagschrift dient ondertekend te zijn en aan een aantal minimeisen te voldoen. Het bevat minstens:

- *naam, adres, woonplaats en telefoonnummer van de student;*
- *opleiding en studentnummer van de student;*
- *de dagtekening;*

- aanduiding van het orgaan tegen wiens handeling de klacht is gericht;
- een duidelijke omschrijving van de handeling of de organisatorische zaken waartegen de klacht is gericht, alsmede een aanduiding van het tijdstip waarop de handeling betrekking heeft of waarop de organisatorische zaken hebben plaatsgevonden.

Voor een klaagschrift dat niet aan deze eisen voldoet vervalt de plicht voor de instituutsdirectie om dit klaagschrift te behandelen, nadat aan appellant de gelegenheid is geboden om de verzuimen te herstellen en hij binnen de gestelde termijn hieraan niet heeft voldaan. Indien een student een beroep- of een bezwaarschrift en een klacht indient met betrekking tot hetzelfde geschil wordt de behandeling van de klacht aangehouden tot de beroeps- of bezwaarprocedure is afgehandeld.

3. Indien een klacht wordt ingediend door ouders, voogd of wettelijk vertegenwoordiger van een student, dient deze vergezeld te gaan van een machtiging van de student. Dit geldt niet indien de klacht namens de student wordt ingediend door een advocaat.

4. De instituutsdirectie is niet verplicht de klacht te behandelen indien de klager geen persoonlijk belang (meer) heeft bij de behandeling of het verder in behandeling nemen of indien de instituutsdirectie van oordeel is dat de klacht is afgehandeld.

5. Het klaagschrift wordt onderzocht door de instituutsdirectie voor bezwaren en klachten. De instituutsdirectie kan hiertoe ook de klacht neerleggen bij een in te richten klachtenadviescommissie. Deze commissie adviseert de instituutsdirectie op grond van het onderzoek.

6. De klager ontvangt van de instituutsdirectie zo spoedig mogelijk een ontvangstbevestiging waarin eventueel aanvullende informatie wordt opgevraagd.

7. Indien dit naar het oordeel van de instituutsdirectie nuttig is, zal getracht worden te komen tot een minnelijke schikking van de klacht.

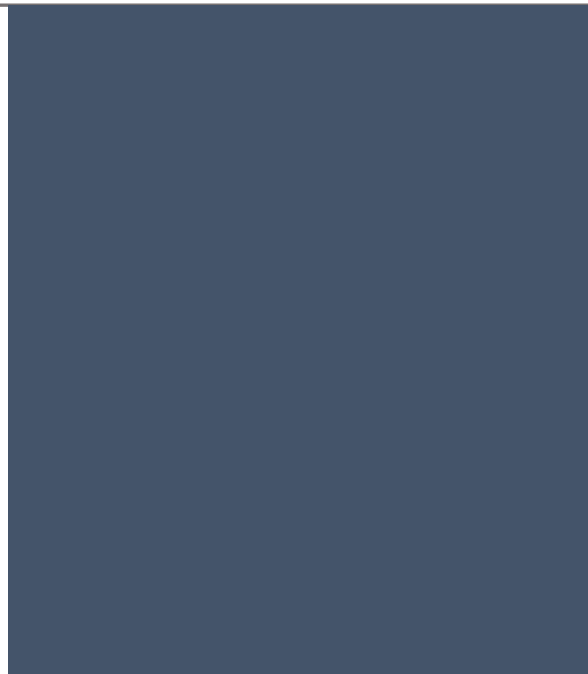
8. Binnen vier werkweken nadat betrokkenen gehoord zijn, brengt de instituutsdirectie advies uit en neemt de instituutsdirectie een beslissing. Indien deze termijn niet gehaald wordt, worden partijen daarvan in kennis gesteld. Hierbij wordt de klager gewezen op de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij het College van Bestuur als hij van mening is dat zijn klacht niet naar wens is afgehandeld (binnen 6 weken na ontvangst van dit bericht). De beslissing van de instituutsdirectie is niet openbaar.

Bijlage 1 Master OER FLOT 2021-2022

Toelatingsbeleid Masteropleidingen FLOT 2021-2022

Diploma	Toelaatbaar?
Bachelor lerarenopleiding in het hetzelfde vak	Ja
Bachelor of master in combinatie met tweede graads bevoegdheid in hetzelfde vak behaald via zij-instroom.	Ja
Diploma WO-Bachelor\Master in hetzelfde vakgebied, incl. een educatieve minor	Ja, mits er geen sprake is van deficiënties t.a.v. de generieke en vakinhoudelijke kennisbasis. Mogelijke deficiënties worden tijdens een intakeprocedure vastgesteld. Als eventuele deficiënties een omvang hebben van minder dan 60ec kunnen ze parallel aan de masteropleiding door de student worden weggewerkt. Hieraan kunnen additionele kosten verbonden zijn. De student ontvangt het masterdiploma pas als ook de ontbrekende bachelor leeruitkomsten zijn aangetoond d.m.v. een portfolio.
Diploma WO-Bachelor\Master in hetzelfde of een aanverwant vakgebied	Nee, afhankelijk van de situatie van de student ander traject volgen, zoals eerst (versneld) een tweedegraads bevoegdheid in hetzelfde vakgebied behalen, of zij-instroomtraject.
HBO-bachelor niet lerarenopleiding in hetzelfde vakgebied	Nee, afhankelijk van de situatie van de student ander traject volgen, zoals eerst (versneld) een tweedegraads bevoegdheid in hetzelfde vakgebied behalen, kopopleiding, of zij-instroomtraject.
Buitenlands diploma lerarenopleiding op Bachelor- of Master-niveau in hetzelfde vakgebied	De toelaatbaarheid is afhankelijk van de waarde die het Nuffic en /of DUO toekent aan het buitenlandse diploma.
Een educatieve bachelor of master (niet in hetzelfde vakgebied), eventueel in combinatie met andere bachelors of masters.	Ja, als er sprake is van niet meer dan 60 ec aan vakinhoudelijke en vakdidactische deficiënties (leeruitkomsten uit de educatieve bacheloropleiding in het vakgebied die de student nog niet heeft aangetoond, en die essentieel worden geacht voor de betreffende educatieve masteropleiding). Mogelijke deficiënties worden tijdens een intakeprocedure vastgesteld. Als de deficiënties een omvang hebben van

	minder dan 60ec kunnen ze parallel aan de masteropleiding door de student worden weggewerkt. Hieraan kunnen additionele kosten verbonden zijn. De student ontvangt het masterdiploma pas als ook de ontbrekende bachelor leeruitkomsten zijn aangetoond. Als er sprake is van meer dan 60 ec aan vakinhoudelijke en vakdidactische deficiënties: Neeafhankelijk van de situatie van de student ander traject volgen, zoals eerst (versneld) een tweedegraads bevoegdheid in hetzelfde vakgebied behalen, of zij-instroomtraject.
--	---

Opleidingskader

Masteropleidingen leraar vho
FLOT 2020

Masteropleidingen FLOT

Leeswijzer

In augustus 2017 is de ontwikkelgroep masteropleidingen van start gegaan met een opdracht van de directie van FLOT met als doel een herontwerp van het generieke deel van de masteropleidingen, en de volgende opbrengsten:

- Beschrijving van visie op de taak en rol van de master opgeleide leraar VHO (beroepsbeeld).
- Ontwerp van eenheden van leeruitkomsten en toetsprogramma o.b.v. de herijkte bekwaamheidseisen en de generieke kennisbasis, waarbij leeruitkomsten die betrekking hebben op generieke elementen in ieder geval specifiek uitgewerkt zijn en het masterniveau (NLQF niveau 7) is geborgd.
- Formuleren van opleidingsdidactische uitgangspunten voor de gehele Masteropleidingen.
- Formuleren van kaders voor de inrichting van de mastercurricula (90 EC).
- Herinrichting van het generieke deel (30 EC) van het curriculum.

Als randvoorwaarden gold: het nieuwe opleidingsprofiel wordt vertaald naar een studeerbaar en voor de organisatie goed organiseerbaar curriculum (90 EC). Het curriculum is zo ingericht, dat een student nominaal in twee jaar zijn of haar getuigschrift kan behalen. Het gedachtegoed van flexibilisering -meer tijd- en plaatsonafhankelijk leren, grotere diversiteit aan leerroutes- wordt hierin meegenomen. En tenslotte de aandachtspunten vanuit de accreditatie masteropleidingen moeten zijn verwerkt in het herontwerp. Deze aandachtspunten zijn:

- Specifieke aandacht voor de rol van de masteropgeleide leraar bij onderwijsinnovatie en –ontwikkeling.
- Specifieke aandacht voor de plaats van pedagogische bekwaamheid in de curricula is onderdeel van het nieuwe opleidingskader.
- De verbinding tussen programmaonderdelen van het mastercurriculum en het werkplekleren moet (verder) versterkt worden.
- Onderzoeksmatig handelen krijgt –voor zover dat nog niet is gerealiseerd- een plaats in andere onderdelen van het curriculum dan alleen in het -apart gepositioneerde- praktijkonderzoek.
- Een uitwerking van de visie op internationalisering voor de masteropleidingen als aanvulling op het reeds geformuleerde beleidsdocument internationalisering van FLOT.
- Een herziening van het curriculum heeft ook consequenties voor het toetsprogramma. Met name de wijze waarop het handelen in de praktijk wordt beoordeeld, moet onder de loep worden genomen.

Gedurende dit gehele proces heeft eerst de ontwikkelgroep en daarna de projectgroep nauw samengewerkt met het mastercoördinatorenoverleg en het werkveld. Daarnaast zijn diverse gremia om feedback op tussenproducten gevraagd, waaronder het studenten (via SDO en een bijeenkomst), collega's (via studieochtenden en de opleidingsbijeenkomsten), lectoren en de masteronderzoeksgroep o.l.v. Quinta Kools. Een overzicht van de feedbackmomenten is te vinden in onderstaande tabel. De inhoud van de feedback is verwerkt in het product zoals het wordt opgeleverd, indien gewenst kan de feedback op de tussenproducten opgevraagd worden bij de ontwikkelgroep.

In april 2019 heeft de ontwikkelgroep de volgende opbrengsten gepresenteerd aan de directie van FLOT en daarop heeft de IMR in juni 2019 instemming verleend. Vanaf studiejaar 2020/2021 is het nieuwe curriculum op basis van het herijkte opleidingskader een feit.

Versie	Datum	Wijzigingen
0.1	Jan 2018	Bespreking maco-overleg eerste concept opleidingskader (alleen H1 beroepsprofiel)
	Jan 2018	MT: bespreking versie 1 opleidingskader (alleen H1 beroepsprofiel).
	Febr 2018	Bespreking concept beroepsprofiel regionale adviescommissies met vertegenwoordigers van samenwerkingsverbanden.
	Mrt 2018	Maco-overleg bespreking opleidingskader H2 opleidingsdidactische uitgangspunten
	April 2018	Studieochtend maco's opleidingskader master (H1: beroepsbeeld en H2: opleidingsdidactische uitgangspunten).
0.2	Juli 2018	MT: bespreking Opleidingskader versie 2 (H1 en H2) Sluiten aangegeven uitgangspunten aan bij het beroepsbeeld? Sluit de gekozen lijn (zie verwerkte aanpassing van het pedagogische uitgangspunt) aan bij de FLOT kaders ?
	Sept 2018	Werk sessie collega's FLOT + werkveld AOS: Op basis van Opleidingskader H1 beroepsprofiel + H2+ H3 kaders voor opleidingsdidactische uitgangspunten eerste input voor luks leveren.
	Okt 2018	Feedback lector Wouter Sanderse op verwerking van de karaktervoller docent en pedagogische opdracht leraar vho in beroepsbeeld.
	Dec 2018	Feedback GOC op opleidingskader H 1 + H2 + H3
	Dec 2018	Feedback IMR op opleidingskader H 1 + H2 + H3
	Dec 2018	Werkgroepen bestaande uit collega's van FLOT en het werkveld leveren conceptbeschrijvingen van luks op. (H4)
	Dec 2018	Feedback maco-overleg conceptbeschrijvingen luks (H4)
	Jan 2019	Bespreken inhoud luks in maco-overleg (H4)
	Febr 2019	Feedback masterstudenten op luks (H4)
	Febr 2019	Bespreking maco-overleg scenario's ordening luks (H4)
	Mrt 2019	Vervolgbespreking maco-overleg scenario's ordening luks (H4)
0.3	Mrt 2019	MT: vaststellen opleidingskader master versie 3 (H1 en H2 en H3 + H4 luks + ordening luks)
0.4	Mrt 2019	Opleidingskader concept 4 Instemming IMR
	September 2019	Start werkgroepen generiek voorbereiding implementatie
0.5	Dec 2019	Opleidingskader concept 5, met daarin opgenomen de opbrengst van de werkgroepen van de generieke onderwijseenheden.
	Jan 2020	Kennisdelingsbijeenkomst masterdocenten van 12 opleidingen
0.6	Maart 2020	Bespreking handleidingen EVL 1-2-3-4 in mastercoördinatoren, feedback verwerkt in opleidingsprofiel.
1.0		Vastgesteld in directieoverleg FLOT

Inhoud

Leeswijzer	1
Inhoud	3
Preambule voor het opleidingskader leraar vho FLOT.....	4
Inleiding.....	5
Hoofdstuk 1 Beroepsprofiel leraar vho	6
1.1 Kern beroepsprofiel leraar vho FLOT	6
1.2 Inhoudsdomeinen beroep leraar vho.....	7
1.3 Taken in het dagelijkse werk.....	7
1.4 Taken in het werk door het jaar heen	8
1.5 Taken in de schoolorganisatie en de samenleving.....	9
Hoofdstuk 2 Uitgangspunten visie op leren en opleidingsdidactiek.....	101
2.1 Inleiding	101
2.2 Toelichting uitgangspunten visie op leren en opleidingsdidactiek	112
Hoofdstuk 3 Vormgeven aan de opleiding op basis van het beroepsbeeld en didactische uitgangspunten.....	156
Hoofdstuk 4 Beschrijving onderwijseenheden	189

Preambule voor het opleidingskader leraar vho FLOT

In 2017 is, de ontwikkelgroep masteropleidingen van de Fontys Lerarenopleidingen Tilburg, in opdracht van de FLOT directie, gestart met de herijking van het op dat moment geldende opleidingskader uit 2015. Het doel van deze herijking is de inhoud van de opleidingen toekomstbestendig te maken en zo te ontwikkelen dat deze aansluit bij het beroepsprofiel van de leraar vho (voorbereidend hoger onderwijs)die de Fontys Lerarenopleidingen Tilburg wil afleveren. Met het beroepsprofiel wordt hier bedoeld het weergeven van de vaardigheden, kennis en attitudes die een leraar vho beheerst en waarnaar hij handelt binnen zijn werkcontext.

De masteropleidingen leraar vho leiden op tot een eerstegraads onderwijsbevoegdheid. Daarmee zijn afgestudeerden bevoegd om les te geven in de bovenbouw van havo en vwo. Bij de inrichting van de opleiding hebben wij echter een groter werkgebied in acht genomen. Voor een aantal masterlerarenopleidingen geldt dat studenten en alumni werkzaam zijn op MBO-opleidingen niveau 4. Aangezien dit niveau – net als havo en vwo – voorbereidt op het hoger onderwijs, rekenen we dit tot het werkgebied van onze masteropleidingen. Tenslotte rekenen we ook het hbo tot het eerstegraads werkgebied, omdat ook daar studenten en alumni van een aantal masteropleidingen werkzaam zijn.

Het opleidingskader dat beschreven is, dient gelezen te worden vanuit onderstaande perspectieven en bijbehorende bronnen:

- Het opleidingskader, en specifiek de leeruitkomsten, zijn gebaseerd op de herijkte bekwaamheidseisen leraar vho gepubliceerd in de Staatsblad Koninkrijk der Nederlanden in 2017, nr. 148. Deze bekwaamheidseisen vervangen de voormalige SBL-competenties.
- De leeruitkomsten beschreven in het opleidingskader zijn tevens gebaseerd op de vak-en generieke kennisbases van de opleidingen leraar vho FLOT.
- Het opleidingskader, en specifiek het beroepsprofiel, sluit aan bij het beroepsprofiel voor de leraar vho 2016-2020 zoals dat is vastgesteld door leden van het landelijk overleg vakmasters (LOVM). De uitvoerende instituten Fontys Lerarenopleiding Tilburg/Sittard, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Utrecht en Noordelijke Hogeschool Leeuwarden zijn verenigd in dit landelijk overlegorgaan. Tevens is de notitie ‘beroepsbeeld voor de leraar’ (Snoek e.a., 2017¹) gebruikt voor input van het hier beschreven beroepsprofiel.
- In het beroepsprofiel, het opleidingsdidactisch concept en de leeruitkomsten is het masterniveau geborgd aan de hand van het Nederlands kwalificatieraamwerk (NLQF). Het masterniveau wordt binnen dit raamwerk beschreven als niveau 7. Ook is De hbo-standaard masteropleidingen hogescholen, opgesteld door de vereniging hogescholen in 2012, meegenomen in de kwaliteitsborging.
- In het opleidingskader is geput uit de volgende rapporten: Inspectierapport beginnende leraren kijken terug deel 4, de effecten van een masteropleiding op leraren en hun omgeving (SEO Economisch onderzoek, november 2017), de Generieke zelfevaluatie geschreven t.b.v. de FLOT mastervisitatie in 2017 en de uitkomsten van de studiedagen van de masteropleidingen (d.d. 18-01-2017 en 25-01-2017).
- Het opleidingskader ligt in lijn met reeds uitgezette beleidskaders binnen FLOT. Dit zijn o.a. de beleidskader rondom werkplekleren, onderzoek, studieloopbaanbegeleiding en toetsing.
- Waar in de tekst gesproken wordt over leerlingen kan dit ook gelezen worden als studenten of cursisten.

¹ Snoek, M., de Wit, B., Dengerink, J., van der Wolk, W., van Eldik, S. & Wirtz, N. (2017). Een beroepsbeeld voor de leraar: over ontwikkelingen en groei van leraren in het onderwijs. Amsterdam/Utrecht.

Inleiding

Ons onderwijs heeft de taak om kinderen en jongeren voor te bereiden op een positie in de toekomstige samenleving. Nu is dat niet nieuw, onderwijs heeft immers altijd al de taak gehad om jonge mensen voor te bereiden op hun toekomst, maar nog nooit was die toekomstige samenleving aan zo veel en zulke snelle technologische, economische, maatschappelijke, demografische en ecologische ontwikkelingen onderhevig. De huidige technologische ontwikkelingen, denk aan big data, cyber-analytics, artificiële intelligentie en robotisering, zorgen voor een steeds verder gaande digitalisering. Het toepassen van technologische ontwikkelingen zorgt voor een verandering in het onderwijs, of kan daar voor zorgen. Het gebruik van games, simulaties en MOOCs² in het onderwijs maken het tijd- en plaatsafhankelijk leren mogelijk. Maatschappelijke ontwikkelingen die hun weerslag vinden in het onderwijs zijn de individualisering en het vergrijzen van de samenleving. Keuzevrijheid en het geven en nemen van de eigen verantwoordelijkheid tijdens het leren zijn thema's die horen bij het huidige onderwijs. De vergrijzing leidt enerzijds tot krimp van scholen vanwege afnemend aantal leerlingen en anderzijds tot een lerarentekort omdat er veel leraren met pensioen gaan (Kools, 2018)³.

Om zich te kunnen handhaven in de geschetste, veranderende samenleving zullen huidige en toekomstige generaties gebruik moeten maken van creativiteit, inventiviteit en kritisch denkvermogen. Dit vraagt om leraren die kunnen omgaan met digitale technologie, die flexibel zijn, die creatief zijn, die kunnen samenwerken, die ook gedurende hun (werkzame) leven blijven leren en die leerlingen kunnen begeleiden in het ontwikkelen van deze skills. Nienke Meijer, voorzitter Raad van Bestuur Fontys, vat dit krachtig samen in een behoefte⁴:

Wat onze samenleving nodig heeft zijn TEC skills, Technologie, Entrepreneurship en Creativity'. Kort gezegd staan TEC-skills voor een 'gevoeligheid' voor (maatschappelijke) innovatie, voor begrijpen op welke manier technologie kan helpen om vraagstukken op te lossen, voor durven experimenteren, en voor co-creatie met verschillende disciplines. Het is zaak om zoveel mogelijk mensen TEC-proof op te leiden.

² MOOC staat voor Massive Open Online Course; een online cursus waarvoor iedereen zich (gratis) mag inschrijven.

³ Kools, Q. (2018). Lectoraatsaanvraag 'Wendbare professionals'. Tilburg: Fontys lerarenopleiding Tilburg.

⁴ Meijer, N. (2017). *Van praten naar doen. Nieuwe tijd, nieuwe vaardigheden*. Essay. Fontys Hogescholen, augustus 2017

Hoofdstuk 1 Beroepsprofiel leraar vho

1.1 Kern beroepsprofiel leraar vho FLOT

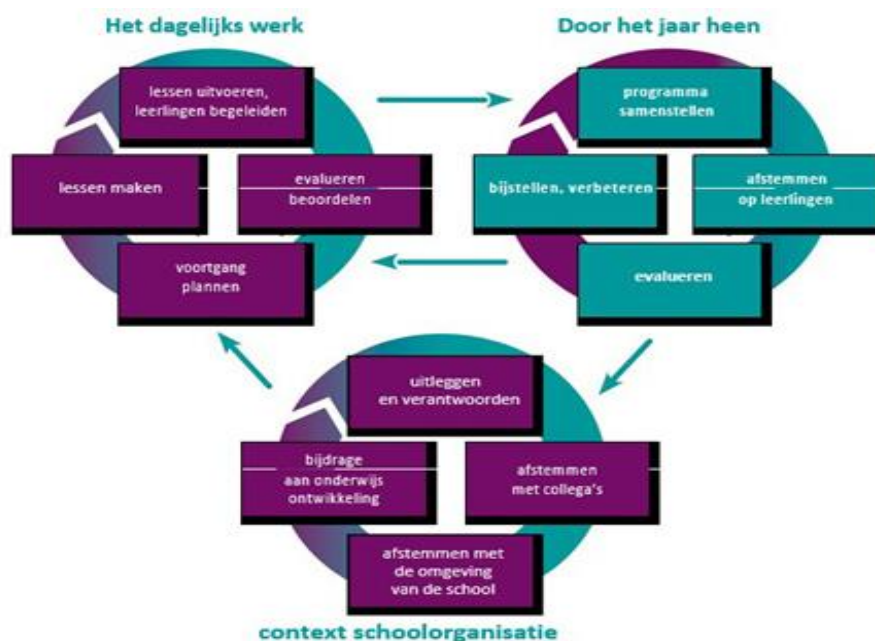
De leraar voorbereidend hoger onderwijs (vho) heeft een centrale rol in het ontdekken van de talenten van leerlingen en het ervoor zorgen dat de leerlingen zich zo optimaal mogelijk ontwikkelen. De leraar vho begeleidt de leerlingen op zo een manier dat ze een juiste keuze kunnen maken met betrekking tot een vervolgopleiding. Dat betekent dat de leraar vho naast gespecialiseerde en deels ook geavanceerde vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis (zie figuur 1) ook inzicht moet hebben in de wereld buiten de school en voldoende kennis heeft van vervolgopleidingen. De leraar vho heeft begrip van en een kritische kijk op theorieën, principes en concepten binnen zijn wetenschapsgebied, en aanverwante kennisdomeinen. Hij bezit daarmee een gedegen theoretisch fundament voor wat betreft vakinhoud, vakdidactiek en pedagogiek. De leraar vho is in staat om met een metacognitieve blik praktijk als inspiratiebron te zien waarbij hij deze op een hoger abstractieniveau brengt door gebruik te maken van andere (literatuur)bronnen. Hij is in staat om op een onderzoeksmatige manier aan onderwijsontwikkelingen te werken. Hij is bovendien in staat het onderzoek en de ontwikkelingen waaraan hij werkt uit te leggen en te verantwoorden. Een goede leraar vho is iemand die het optimale uit een leerling haalt en niet het maximale erin stopt. Naast het ontwikkelen van het curriculum is steeds weer kijken naar de lerende essentieel en zijn persoonsvorming met het oog op hun (toekomstige) participatie in een democratische, multiculturele samenleving. Belangrijke uitdaging is niet te vertellen hoe het moet, maar vragen weten te stellen waardoor de leerling nieuwsgierig wordt en zelf op zoek gaat naar antwoorden. Het gaat om een goede balans tussen vak en beroep.

Niet alleen de wereld is in beweging ook het onderwijs en de manier van onderwijzen is aan verandering onderhevig. Dit vraagt om een leraar die in staat is vanuit een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding zichzelf en de organisatie waarbinnen hij werkzaam is voortdurend te ontwikkelen. De leraar vho voorkomt routinematig denken en handelen, dat wil zeggen dat hij zijn vaste denkpatronen en werkwijzen durft en wil onderzoeken en indien nodig doorbreken en veranderen. De kritisch-reflectieve en onderzoekende houding past bij het actief vorm geven aan de eigen professionaliteit. Kortom: de leraar vho is een professional die zelfgestuurd en autonoom handelt. Dit betekent dat hij, in samenwerking met zijn leerlingen, op een integrale wijze handelt in onzekere en complexe situaties, zich actief verbindt met de nieuwste inzichten in theorieën, kritisch en reflectief durft te kijken naar zijn eigen praktijk en bijdraagt aan de ontwikkeling van de professie en medeprofessionals door middel van coaching. De leraar vho is hierin een sparringpartner voor team- of sectiegenoten. Hij neemt vanuit zijn vakdidactische, vakinhoudelijke en pedagogische expertise verantwoordelijkheid voor vernieuwingen binnen zijn vak en school, betreft hierbij wetenschappelijke kennis en inzichten, en communiceert hierover adequaat met leerlingen, ouders, directie, collega's en externe relaties. Hij is op de hoogte van technologische ontwikkelingen, kan zich daartoe kritisch verhouden én kan deze gebruiken voor diverse doeleinden waaronder o.a. het geven van feedback aan zijn leerlingen en het vormgeven, evalueren en analyseren van zijn onderwijs. Dit vraagt niet alleen bepaalde basisvaardigheden en digitale geletterdheid maar ook om een visie waarmee deze skills kunnen omgezet worden tot didactisch handelen.

1.2 Inhoudsdomeinen beroep leraar vho

Zoals uit bovenstaande blijkt is het beroep van leraar vho in de huidige maatschappelijke en onderwijscontext complex van aard. Inherent hieraan is dat leraarschap een beroep is waarvan je niet vanaf de start alle aspecten en mogelijkheden in de vingers hebt. Het is een beroep waarin men zich gedurende het werken verder ontwikkelt, keuzes maakt en zich profileert. Op deze manier ontstaat er een variëteit aan leraren die samen hun expertise en krachten kunnen bundelen om leerlingen het best mogelijke onderwijs te bieden.

Het beroep leraar vho kent drie inhoudscontexten: het dagelijks werk, het werk door het jaar heen en de context schoolorganisatie. De taken van de leraar in deze drie domeinen worden in dit hoofdstuk verder uitgewerkt (zie figuur 1).

Figuur 1 De inhoud van het beroep⁵

1.3 Taken in het dagelijkse werk

De leraar vho ontwikkelt en geeft lessen, hij begeleidt zijn leerlingen bij het leren. Hij creëert situaties waarin aandacht is voor diverse vormen van leren zoals het zelfstandig leren én het op effectieve wijze samen leren in groepen. Hij heeft oog voor de talenten, aandachtspunten en de ontwikkeling van de leerling binnen dit leren. De specifieke invulling van het dagelijks werk van de leraar vho is afhankelijk van de context waarin hij werkt. Binnen deze context heeft de docent een rol als expert, coach en mentor waarbij zijn werkzaamheden bestaan uit:

- kennisontwikkeling vormgegeven op gevarieerde, gedifferentieerde en/of activerende wijze gebaseerd op vakdidactische inzichten en aansluitend bij de leerlingen;
- begeleiding van het werken aan (groeps-) leeractiviteiten en praktische opdrachten waarbij leerlingen zich ontwikkelen in het leren leren, leren onderzoeken en/ of samen leren;
- coaching van individuele leerlingen waarbij gewerkt wordt aan persoonlijke en professionele ontwikkeling.

⁵ Gebaseerd op wet Beroepen in het Onderwijs (BIO) <https://onderwijscooperatie.nl/nieuws/voorstel-herijking-bekwaamheidseisen>

De leraar vho weet zijn leerlingen te motiveren het beste uit zichzelf te halen door de lesstof afwisselend en gedifferentieerd aan te bieden. Hij daagt leerlingen uit om eigenaar te zijn van het eigen leerproces. Daarbij handelt hij vanuit een combinatie tussen vakinhoudelijk, vakdidactische en pedagogische differentiatie met als startpunt de individuele behoeften van de leerlingen. Hij speelt een belangrijke rol in de vorming van zijn leerlingen tot zelfstandige, kritische en verantwoordelijke volwassenen die hun weg kunnen vinden in de maatschappij. Waarbij persoonsvorming in allerlei opzichten zowel moreel, esthetisch, fysiek en intellectueel de aandacht heeft. De leraar vho houdt rekening met de culturele achtergronden van de leerlingen bij het vormgeven van zijn onderwijs en zijn handelen. Hij beoordeelt en analyseert regelmatig de resultaten van het leren, zowel op individueel als op groepsniveau. Hij koppelt deze resultaten terug naar de leerling, naar de groep, naar de collega's en past de voortgang van het onderwijs en zo nodig zijn pedagogisch-didactisch handelen hierop aan. Door het geven van effectieve feedback stimuleert de leraar de verdere ontwikkeling van de leerling.

De leraar vho kijkt niet enkel naar de leerlingen maar ook naar zijn eigen werk. Hij vraagt om feedback van leerlingen, collega's en andere professionals en gebruikt deze feedback om zichzelf gericht verder te ontwikkelen. Aan het kritisch beschouwen van de lesstof en aan het algemenere kritisch denken besteedt de leraar vho aandacht. Hij stimuleert het hogere orde denken o.a. door het stellen van complexe vragen naar inhoud maar ook naar het eigen leerproces. Hij kan complexere leertaken aanbieden, werken aan een zelfstandige leerhouding van de leerlingen en de ontwikkeling van de nodige studievaardigheden stimuleren. Een kritische, reflectieve houding is immers niet meer weg te denken uit het (vervolg)onderwijs.

De leraar vho is, naast de decaan, als vakdocent een gesprekspartner van de leerling t.a.v. de keuze voor een vervolgopleiding en/of beroep. Hij heeft hierbij een enthousiasmerende en adviserende rol en is dan ook op de hoogte van mogelijke vervolgopleidingen met een aan zijn vakgebied gerelateerde component.

1.4 Taken in het werk door het jaar heen

Binnen de context van de school valt de leraar vho op door zijn visie op onderwijs, zijn vakkennis en met name doordat hij in staat is zijn blik naar buiten te richten (buiten zijn eigen groepen, buiten zijn eigen vakgebied, buiten de school). Naast zijn expertise op het eigen vakgebied én op leerprocessen en onderwijs in zijn algemeenheid komt dit tot uiting in zijn betrokkenheid bij zijn leerlingen, zijn rol bij de ontwikkeling van (onderwijs)beleid en als curriculumontwikkelaar. De leraar vho kan met recht de voortrekker genoemd worden van schoolbrede ontwikkelingen en vernieuwingen. Hij zoekt daarbij relevante samenwerking bijvoorbeeld met collega's uit aanverwante vakgebieden, collega's binnen de sectie of een team maar ook collega's van andere scholen. Zijn inbreng kenmerkt zich, naast het nemen van het voortouw, door originele bijdrage aan het samen ontwikkelen en toepassen van ideeën en vernieuwingen. De vakdidactische expertise en via opleiding, onderzoek en reflectie verworven (praktijk)kennis maken dat de leraar vho door zijn collega's vertrouwd wordt tot het initiëren en daadwerkelijk vorm en inhoud geven aan deze vernieuwingen.

Binnen de bestaande kaders van de school stelt de leraar een onderwijsprogramma samen waarbij niet alleen hetgeen geleerd moet worden (kerndoelen, eindtermen, examenprogramma's) een plaats krijgt maar ook ruimte is voor talentontwikkeling van de leerlingen, aansluiting bij de beroepspraktijk en/of vervolgopleidingen. De leraar vho heeft naast een inhoudelijke ook een maatschappelijke opdracht. Hij kan zijn handelen afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn.

De brede blik van de leraar vho blijkt ook uit zijn vermogen om gefundeerd te werken aan en met leerlijnen over de diverse leerjaren heen. Hij is in staat het bovenbouwonderwijs aan te laten sluiten op dat van de onderbouw en aan het vervolgonderwijs. Bovendien kan de leraar vho aan zijn onderwijs verdieping en verbreding geven passend bij de mogelijkheden van de leerlingen en de exameneisen. De leraar vho is bovendien in staat een programma van toetsing en afsluiting te ontwerpen passend bij de onderwijsvisie van zichzelf, zijn sectie en de school en passend bij onderwijskundige ontwikkelingen. De leraar vho beschikt over de creativiteit om, eventueel samen met collega's, complexe opdrachten, toetsinstrumenten en toetsprogramma's te ontwikkelen. Hij kan op gefundeerde en effectieve wijze gebruik maken van multimediale leermiddelen. Een voorbeeld daarvan is het inzetten van technologie in het formatieve en summatieve toetsproces en als middel voor didactische verrijking van het onderwijs. Denk aan mogelijkheden voor het beoordelen in de groep met behulp van mobieltjes, ondersteuning bieden aan feedbackprocessen in de groep, sturing geven aan individuele leerpaden, toetsen via serious gaming en simulaties, inzet van robots of ondersteuning bij het geautomatiseerd beoordelen van open vragen.

Bij het kiezen en aantrekkelijk vormgeven van leerstof en het ontwerpen van leeromgevingen toont de leraar vho zich vindingrijk. Hij baseert zijn onderwijs op recente kennis en inzichten op vakdidactisch, vakinhoudelijk en pedagogisch gebied en is in staat de gemaakte keuzes te onderbouwen. Dit geldt zowel voor zijn eigen onderwijs als voor de projecten en ontwikkelingen waar de leraar bij betrokken is.

Om leerlingen zo optimaal te kunnen begeleiden past de leraar vho een onderzoeksmatige aanpak toe. Hij stelt zichzelf hierbij als hoe geef ik mijn leerlingen zo effectief mogelijk feedback; met welke onderwerpen of didactische werkvormen motiveer ik mijn leerlingen; hoe richt ik mijn lessen zó in dat leerlingen meer zelfregulatie ontwikkelen; hoe doe ik binnen het vormgeven mijn onderwijs recht aan interculturele verschillen tussen leerlingen?

1.5 Taken in de schoolorganisatie en de samenleving

De school, de docenten en de leerlingen fungeren in een maatschappelijke context. De leraar vho staat midden in de maatschappij, via de leerlingen, maar zeker ook door het contact met ouders en anderen die voor de ontwikkeling van een leerling belangrijk zijn. Dat zijn bijvoorbeeld deskundigen binnen en buiten de school, samenwerkingspartners van de school of, in het kader van bijvoorbeeld werkplekleren, mensen in het bedrijfsleven zoals praktijkopleiders. De leraar vho is er zich van bewust dat hij samen met zijn collega's (ook buiten de school) een professionele gemeenschap vormt, waarin wordt samengewerkt, geleerd en ontwikkeld.

De leraar vho kan een gedeelde visie op het vakgebied de vakdidactiek en het onderwijs uitdragen, ook buiten de school. Hij kan meepraten en adviseren kan geven over ontwikkelingen in diverse overleggen. Hij gebruikt zijn opgedane kennis op een hoger abstractieniveau en is, door deze helicopterview in staat een originele bijdrage te leveren aan onderwijsontwikkeling en het onderzoek binnen de voor hem relevante context. Hij heeft daarbij vaak een leidende en proactieve rol.

De leraar vho werkt in een organisatie met een identiteit en visie maar is zeker ook in staat een eigen (wellicht daaraan complementerende) visie te ontwikkelen. In deze context kan hij zijn onderwijs professioneel verantwoorden en zichzelf en de school verder ontwikkelen.

Hoofdstuk 2 Uitgangspunten visie op leren en opleidingsdidactiek

2.1 Inleiding

Het onderwijs van de masteropleidingen 'leraar voorbereidend hoger onderwijs' (vho) van FLOT sluit aan bij de behoeftes, mogelijkheden, interesses, leervaardigheden en attitude van masterstudenten. In onze opleidingen wordt het 'waartoe' van het leren bepaald door een helder en eigentijds beroepsprofiel dat regelmatig wordt geactualiseerd. Het beroepsprofiel en de leeruitkomsten geven studenten inzicht in het gewenste eindniveau en de mogelijkheden voor verdieping. Studenten worden ondersteund bij het verbinden van de leeruitkomsten van de opleiding aan persoonlijke doelen en ontwikkelingen op de eigen school.

De verschillende masteropleidingen zijn verantwoordelijk voor het eigen programma. Binnen het programma leert en werkt de masterstudent aan zijn professionele ontwikkeling. De programma's als geheel zijn vormgegeven vanuit een aantal uitgangspunten voor de visie op leren en opleidingsdidactiek. Deze uitgangspunten zijn:

1. De beroepscontext is vertrekpunt van het leren.
2. Van en met elkaar leren.
3. Een sterke theoretische basis.
4. Kritisch, innovatief en onderzoekend handelen.
5. Toetsing stimuleert het leerproces.

In de kaders die in 2.2 worden weergegeven, zijn de uitgangspunten voor de visie op onderwijs en opleidingsdidactiek beschreven.

2.2 Toelichting uitgangspunten visie op leren en opleidingsdidactiek

In onderstaande tabellen wordt er, per uitgangspunt, beschreven wat er bedoeld wordt. Er wordt steeds vanuit verschillende perspectieven gekeken, te weten vanuit het perspectief van leren en vanuit de manier waarop dit leren georganiseerd is zowel op het opleidingsinstituut als op de (leer)werkplek.

Uitgangspunt 1 De beroepscontext is vertrekpunt van het leren
Masterstudenten ontplooiën leeractiviteiten die passen bij het realiseren van leeruitkomsten en het behalen van persoonlijke doelen. Uitgangspunt voor de begeleiding van de masterstudent door opleiders en begeleiders in het werkveld is: vrijheid waar het kan en sturing waar nodig. Er is daarbij sprake van voortdurende wisselwerking in offline en online leeromgevingen tussen leerervaringen (oefenen, observeren, analyseren, reflecteren) in de onderwijspraktijk en kennisconstructie en kritische reflectie op de opleiding gericht op diep leren. Het bijdragen aan de verbetering van de onderwijspraktijk is daarbij een expliciet doel van de masteropleiding. De masterstudent dient gedurende zijn opleiding te beschikken over een leerwerkplek (stage of inzet van baan). De opleiders van FLOT gebruiken de beroepscontext ook als vertrekpunt van het leren in het vormgeven van ons onderwijs onder andere door zoveel mogelijk gebruik te maken van authentieke taken.
Relatie met beroepsprofiel leraar vho: <i>De leraar vho staat midden in de maatschappij, via de leerlingen, maar zeker ook door het contact met ouders en anderen die voor de ontwikkeling van een leerling belangrijk zijn. Dat zijn bijvoorbeeld deskundigen binnen en buiten de school, samenwerkingspartners van de school of, in het kader van bijvoorbeeld werkplekleren mensen in het bedrijfsleven zoals praktijkopleiders (H1 Beroepsprofiel, p. 8).</i> <i>De leraar vho speelt een belangrijke rol in de vorming van zijn leerlingen tot zelfstandige, kritische en verantwoordelijke volwassenen die hun weg kunnen vinden in de maatschappij. Waarbij persoonsvorming in allerlei opzichten zowel moreel, esthetisch, fysiek en intellectueel de aandacht heeft. De leraar vho houdt rekening met de culturele achtergronden van de leerlingen bij het vormgeven van zijn onderwijs en zijn handelen (H1 Beroepsprofiel, p.7).</i>
Uitgangspunt 2 Van en met elkaar leren
Leren van en met elkaar is een belangrijke leerstrategie. Masterstudenten zullen regelmatig deel uitmaken van project- onderzoeksgroepen samen met andere studenten, soms van andere opleidingen, soms samen met het werkveld of met docenten of andere experts. Zij leren hierin samen te werken aan complexe opdrachten in offline en online leeromgevingen. De masterstudent is zelf verantwoordelijk voor het nemen van de regie en het organiseren van zijn eigen leren, samen met anderen. De opleiders van FLOT en begeleiders in het werkveld, begeleiden en faciliteren niet alleen het leren van de masterstudenten door de leeromgeving zo in te richten dat er ruimte is voor elkaar ontmoeten en in gesprek te gaan met elkaar, maar leren ook zelf met en van elkaar in teams en professionele leergemeenschappen.
Relatie beroepsprofiel leraar vho: <i>De leraar vho is er zich van bewust dat hij samen met zijn collega's (ook buiten de school) een professionele gemeenschap vormt, waarin wordt samengewerkt, geleerd en ontwikkeld (H1 Beroepsprofiel, p. 7).</i> <i>De leraar vho kan met recht de voortrekker genoemd worden van schoolbrede ontwikkelingen en vernieuwingen. Hij zoekt daarbij relevante samenwerking bijvoorbeeld met collega's uit aanverwante vakgebieden, collega's binnen de sectie of een team maar ook collega's van andere scholen. Zijn inbreng kenmerkt zich, naast het nemen van het voortouw, door originele bijdrage aan het samen ontwikkelen en toepassen van ideeën en vernieuwingen (H1 Beroepsprofiel, p. 7).</i>

Uitgangspunt 3 Een sterke theoretische basis

Voor de leraar vho gelden de eisen die gesteld worden aan het masterniveau van kwalificatie. Dit houdt in dat hij gespecialiseerde, deels ook geavanceerde kennis en kunde heeft binnen zijn vakgebied, de vakdidactiek daarvan en pedagogische theorieën en methodieken die relevant zijn voor zijn onderwijs. Het masteronderwijs is zo ingericht dat een masterstudent deze gespecialiseerde en deels ook geavanceerde kennis zich eigen maakt. Tevens ontwikkelt de masterstudent een kritisch begrip van een reeks van theorieën, principes en concepten en bezit daarmee een gedegen theoretisch fundament op het domein van vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en binnen het wetenschapsgebied en aanverwante wetenschapsgebieden en kennisdomeinen.

De opleiders van FLOT in samenwerking met de begeleiders in het werkveld dragen zorg voor de eigen professionaliseringsactiviteiten zodat onze kennis actueel is en stimuleren de kennisontwikkeling van de student om te komen tot deze sterke theoretische basis. Zo leren masterstudenten de (denk)vaardigheden om bestaande theoretische kennis en inzichten kritisch te benaderen, te actualiseren en eigen kennis en inzichten toe te voegen. Ze dragen zorg voor de eigen professionaliseringsactiviteiten.

Relatie met beroepsprofiel leraar vho:

De brede blik van de leraar vho blijkt ook uit zijn vermogen om gefundeerd te werken aan en met leerlijnen over de diverse leerjaren heen. Hij is in staat het bovenbouwonderwijs aan te laten sluiten op dat van de onderbouw en aan het vervolgonderwijs en hier verdieping en verbreding aan te geven passend bij de mogelijkheden van de leerlingen en de exameneisen (H1 Beroepsprofiel, p. 8). Hij gebruikt zijn opgedane kennis op een hoger abstractieniveau en is, door deze helicopterview in staat een originele bijdrage te leveren aan onderwijsontwikkeling en het onderzoek binnen de voor hem relevante context (H1 Beroepsprofiel, p. 8).

Uitgangspunt 4 Kritisch, innovatief en onderzoekend handelen

De leraar vho voorkomt routinematig denken en handelen, dat wil zeggen dat hij zijn vaste denkpatronen en werkwijzen durft en wil onderzoeken en indien nodig doorbreken en veranderen. Een kritisch, innovatieve houding en onderzoekend handelen past bij het actief vorm geven aan de eigen professionaliteit. De leraar vho kiest er bewust voor om een professional te zijn en om zelfgestuurd en autonoom te handelen. Dit betekent dat hij op een integere wijze handelt in onzekere en complexe situaties, zich actief verbindt met de nieuwste inzichten in theorieën, kritisch en reflectief durft te kijken naar zijn eigen praktijk en bijdraagt aan de ontwikkeling van de professie en medeprofessionals.

De opleiders van FLOT stimuleren, in samenwerking met de begeleiders van masterstudenten in het werkveld, de professionele identiteitsontwikkeling door coaching, spiegeling en kritisch bevragen. De masterstudent oefent in het leren van ervaringen (reflectieve houding) en om vanuit verschillende perspectieven naar het eigen handelen en dat van anderen te kijken (kritische houding). In het programma van de masteropleiding zijn cycli ingebouwd waarin een masterstudent kennismaakt met verschillende onderwijsmethodieken en oefent in het signaleren van beperkingen van bestaande kennis in de beroepspraktijk en in het kennisdomein en het ondernemen van actie door het verzamelen en analyseren van wetenschappelijke informatie. Deze informatie verzamelt de masterstudent door op een systematische en transparante manier opzetten, uitvoeren en verantwoorden van praktijkonderzoek. Hij deelt kennis over en vaardigheid in onderzoek met collega's. Tenslotte leert de masterstudent zijn eigen handelen op een systematische en transparante manier in beeld te brengen, te verantwoorden én te veranderen.

Net als ieder werkveld is het onderwijs in ontwikkeling, dit vraagt een professional die in staat zijn deze veranderingen kritisch te volgen, in veranderprocessen te participeren of deze soms ook te leiden en hun didactisch handelen zo te wijzigen dat het past bij de verandering.

De opleiders van FLOT leven de kritisch-reflectieve en onderzoekende houding voor. We evalueren ons onderwijs door op gezette tijden samen met masterstudenten stil te staan bij het eigen professionele handelen en het benoemen van leerpunten.

Relatie met beroepsprofiel leraar vho:

De vakdidactische expertise en via opleiding, onderzoek en reflectie verworven (praktijk)kennis maken dat de leraar vho door zijn collega's vertrouwd wordt tot het initiëren en daadwerkelijk vorm en inhoud geven aan deze vernieuwingen (H1 Beroepsprofiel, p. 7).

Om leerlingen zo optimaal te kunnen begeleiden past de leraar vho een onderzoeksmatige aanpak toe. Hij stelt zichzelf hierbij als hoe geef ik mijn leerlingen zo effectief mogelijk feedback; met welke onderwerpen of didactische werkvormen motiveer ik mijn leerlingen; hoe richt ik mijn lessen zó in dat leerlingen meer zelfregulatie ontwikkelen; hoe doe ik binnen het vormgeven mijn onderwijs recht aan interculturele verschillen tussen leerlingen? (H1 Beroepsprofiel, p. 8).

Uitgangspunt 5 Feedback stimuleert het leerproces

Uit de onderwijseenheid met leeruitkomsten volgt de toetsing. Aangezien er een variatie is aan leeruitkomsten wat betreft het gevraagde gedrag en de context waarin de masterstudent dit moet laten zien, is een toetsmix nodig. Deze toetsmix kan bijvoorbeeld bestaan uit: kennistoetsen, beroepsproducten, performance assessments, portfolio-assessments en criteriumgericht interview. In het streven naar zelfmanagement en regie door de masterstudent is het van belang dat waar de leeruitkomsten dat toelaten de masterstudent in de toetsing ruimte krijgt voor een eigen inbreng passend bij zijn persoonlijke interesse of werksituatie. Goede feedback heeft tot doel dat de masterstudent ervan leert, in plaats van het verantwoorden van de beoordeling. Ook helpt goede feedback de masterstudent op weg om te verbeteren (*feed-forward*). Hier zit een belangrijk leermoment: het moment waarop feedback wordt toegepast in een volgende leersituatie, waarbij de masterstudent de aangegeven verbetering opvolgt en hierdoor beter presteert. Toetsen en beoordelen wordt ontwikkelingsgericht ingezet: het levert de masterstudent betekenisvolle informatie op die ze gebruiken om zich verder te ontwikkelen. Er is rust en ruimte om fouten te maken en hiervan te leren.

De opleiders van FLOT geven de studenten een actieve rol in hun ontwikkeling. We denken niet alleen na over hoe we feedback moeten vormgeven, maar vragen ons juist af hoe we er voor kunnen zorgen dat de masterstudent aan de slag gaat met de feedback. Een van de manieren om studenten erbij te betrekken is het gezamenlijk met masterstudenten opstellen van de leerdoelen of beoordelingscriteria en het gebruiken van de beoordelingscriteria om eigen werk te beoordelen. Bijvoorbeeld door zichzelf tussentijds te beoordelen.

Relatie met beroepsprofiel leraar vho:

Hij beoordeelt en analyseert regelmatig de resultaten van het leren, zowel op individueel als op groepsniveau. Hij koppelt deze resultaten terug naar de leerling, naar de groep, naar de collega's en past de voortgang van het onderwijs en zo nodig zijn pedagogisch-didactisch handelen hierop aan. Door het geven van effectieve feedback stimuleert de leraar de verdere ontwikkeling van de leerling (H1 Beroepsprofiel, p. 7).

De leraar vho is bovendien in staat een programma van toetsing en afsluiting te ontwerpen passend bij de onderwijsvisie van zichzelf, zijn sectie en de school en onderwijskundige ontwikkelingen. De leraar vho beschikt over de creativiteit om, eventueel samen met collega's, complexe opdrachten,

toetsinstrumenten en toetsprogramma's te ontwikkelen, onder andere met behulp van ICT (H1 Beroepsprofiel, p. 8).

Hoofdstuk 3 Vormgeven aan de opleiding op basis van het beroepsbeeld en didactische uitgangspunten.

Het beschreven beroepsprofiel en de geformuleerde didactische uitgangspunten komen in onderstaande tabel samen.

Tabel 1: Onderwijskundig ontwerp FLOT lerarenopleiding leraar vho

Onderwijskundig ontwerp		Toelichting
Begeleidingslijnen	Van en met elkaar leren	Gedurende de opleiding werken masterstudenten aan het realiseren van leeruitkomsten in wisselende leergroepen waarbij ze met én van elkaar leren onder begeleiding van een coach, experts en peers.
	Studiecoaching	De persoonlijke ontwikkeling van de masterstudent staat centraal. Dit wordt vormgegeven door, indien mogelijk, te werken vanuit leervragen van de masterstudent om zo met de opleiding bij de ontwikkeling en context van de masterstudent aan te sluiten. Begeleiding gericht op: studievoortgang, loopbaan en professionele ontwikkeling.
Leerlijnen	Professioneel Handelen	Voor zijn ontwikkeling als professional heeft de masterstudent gedurende de opleiding een (leer)werkplek beschikbaar. Door het leggen van betekenisvolle relaties tussen theorie, praktijk en persoon komt hij tot originele bijdragen. De masterstudent neemt het voortouw in onderzoek en onderwijskundige ontwikkelingen binnen zijn school.
	Onderzoekend vermogen	De masterstudent werkt aan zijn onderzoekende houding doordat in verschillende vakken facetten van onderzoek aan bod komen. Onderzoek is praktijkgericht en betekenisvol voor de beroepspraktijk.
Profilering en keuze	Vraaggericht aanbod	Om aan te sluiten bij de profilering, ontwikkeling, interesses en ambities van onze studenten bestaat er binnen het programma vrijheid voor de student om te kiezen voor het volgen van een eigen leerroute op basis van het onderwijsaanbod en het leren in de beroepspraktijk om leeruitkomsten aan te tonen. Er bestaat ook een keuze in vraagstukken voor het aantonen van specifieke leeruitkomsten passend bij een pedagogische-didactische en innovatieve profilering. Aanbod programma FLOT gebaseerd op onderwijseenheden van de opleidingen leraar vho FLOT.
	Beredeneerd aanbod	
Toetsing	Beroepsproduct en	Aangezien er een variatie aan leeruitkomsten is wat betreft het gevraagde gedrag en de context waarin de student dit moet laten zien, is een toetsmix nodig. Deze toetsmix kan bestaan uit kennistoetsen, beroepsproducten, CGI en performance- en portfolioassessments. Waar de leeruitkomsten dat toelaten krijgt de masterstudent in de toetsing ruimte voor een eigen inbreng passend bij zijn persoonlijke interesse of werksituatie. Verzamelen van bewijs voor het aantonen van leeruitkomsten gebeurt zoveel mogelijk in de beroepspraktijk. In het onderwijs is aandacht voor reflectie tijdens en na afloop van het leerproces en krijgt de student feedback.
	Performance assessment en portfolio-assessment	
	Kennistoetsen	
	Formatieve Feedback	

Studiecoaching en studeerbaarheid: De masteropleiding is gebaseerd op 90 ECTS waarin het generieke programma elk jaar wordt aangeboden en waarin de student 45 ECTS per jaar kan behalen. Eenheden van leeruitkomsten kennen een omvang van 5 EC's of een veelvoud i.v.m. studeerbaarheid en uitwisselbaarheid. Aan het begin van de studie stippelt de student, samen met zijn studiecoach een studieroute uit en stelt een onderwijsovereenkomst op waaraan hij zich committeert. In de onderwijsovereenkomst worden de duur van de overeenkomst en het onderwijsprogramma voor de student vastgelegd. De onderwijsovereenkomst gaat over de planning van de studie rekening houdend met vrijstellingen op basis van eerder verworven competenties (evc's) of diploma's en hoe de context van de school voor het studie kan worden ingezet. In het gesprek dat de student met de studiecoach voert, wordt besproken aan welke eenheden van leeruitkomsten en in welke volgorde de student gaat werken, op welke wijze dit wordt ingevuld (door gebruik te maken van het aanbod van de opleiding of door een combinatie met zelfstudie), hoe het werkplekleren wordt ingericht (inzetten van een baan of stage) en op welke manier (toetsen/tentamens/ anderszins) en wanneer (spreiding over de twee jaren) de leeruitkomsten aangetoond gaan worden. Elk jaar vindt er minstens één gesprek plaats tussen student en studiecoach waarin de persoonlijke ontwikkeling, de studievoortgang, loopbaan- en professionaliseringsvragen en de afspraken die zijn vastgelegd in de onderwijsovereenkomst van de betreffende student besproken en indien nodig aangepast worden.

Van en met elkaar leren: Binnen de opleiding wordt gewerkt in leergroepen. Deze worden niet enkel gevormd met studiegenoten van eenzelfde studierichting maar soms ook interdisciplinair. Door deze aanpak wordt voorgeleefd binnen de opleiding wat binnen scholen gestimuleerd wordt: werken met een brede blik, met verschillende secties. Binnen de leergroepen kunnen generieke thema's aangepakt worden: omgaan met de complexiteit van het eerstegraadsgebied; ontwikkelen van sectie-overstijgend thematisch werken; ontwikkelen van sectie-overstijgend curriculum etc. Door de leergroepen onderzoeksmatig aan te pakken, wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van de onderzoekende houding. De verschillende disciplines brengen bovendien eigen onderzoeksmethodieken met zich mee, die het samen leren zullen verrijken.

Het doorlopend werken aan de onderzoekende houding betekent echter niet dat er geen opbouw in deze ontwikkeling zit. De opdrachten die studenten uitvoeren, of zo men wil, de onderzoeken (onderzoeksaspecten) die worden uitgevoerd zullen in complexiteit toenemen waarbij de sturing en begeleiding afneemt.

De beroepscontext is het uitgangspunt van leren: Cruciaal is de verbinding tussen het onderzoekend handelen en de beroepspraktijk. De beroepspraktijk vormt de vijver waaruit de studenten de verlegenheidssituaties kunnen vissen. Waar de studenten tegenaan lopen, vormt immers de basis voor hetgeen er in de leergroepen gebeurt. De ene keer kan de nadruk eerder liggen op individuele punten waarbij de leden van de leergroep elkaar steunen maar ook kritisch bevragen in bijvoorbeeld intervisiebijeenkomsten of design-studio's, terwijl een andere keer er een gemeenschappelijk vraagstuk aangepakt kan worden. Ook in de ontwikkeling van de beroepspraktijk kunnen en zullen de studenten groeien tijdens de opleiding. Concreet betekent dit dat de student al vanaf de start van de opleiding over een leerwerkplek moet beschikken om 45 ECTS per jaar te kunnen behalen. Deze leerwerkplek is ook nodig om bewijzen te verzamelen voor het aantonen van leeruitkomsten gericht op het verwerven van vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en kunde. Activiteiten op een leerwerkplek zijn van diverse aard zijn en omvatten niet enkel onderwijsverzorgende activiteiten in het eerstegraadsgebied maar ook andersoortige activiteiten zoals bijvoorbeeld samenwerking met collega's aan een onderwijsontwikkeling. Hierdoor kunnen ook studenten die werken in een context die niet het eerstegraadsgebied betreft ook hun werkplek gebruiken voor het

aantonen van diverse leeruitkomsten. Bij de leeruitkomsten die specifiek in het eerstegraadsgebied aangetoond dienen te worden staat dit expliciet in de leeruitkomsten aangegeven.

Inhoud vanuit bekwaamheidseisen: Gedurende de opleiding zullen de vakinhoudelijke, pedagogische- en vakdidactische kennis en kunde, waar mogelijk, samen gebracht worden. Het sterke onderscheid tussen vakinhoud en vakdidactiek aan de ene kant en de pedagogische kennis en kunde aan de andere kant neemt hierdoor af. Specifieke vakinhoud blijft uiteraard behouden (ook in het kader van de kennisbasis), maar de verbinding met de vakdidactische en pedagogische component wordt sterker.

Profilering: Gedurende de opleiding wordt de context van de student verrijkt door de student in aanraking te laten komen met nieuwe perspectieven. Zoals eerder gezegd werkt de student hiertoe in leergroepen die wisselen van samenstelling passend bij de vraag vanuit de student.

Toetsing: Uit de onderwijseenheid met leeruitkomsten volgt de toetsing. Aangezien er een variatie is aan leeruitkomsten wat betreft het gevraagde gedrag en de context waarin de student dit moet laten zien, is een toetsmix nodig. Deze toetsmix kan bijvoorbeeld bestaan uit: kennistoetsen, beroepsproducten, performance assessment, portfolioassessment en criteriumgericht interview. De leeruitkomsten sturen zowel de toetsing als het leren. Met toetsen stuurt het leren of “assessment for learning” wordt bedoeld dat de studenten leren aansluitend op de manier waarop ze beoordeeld worden en dat dit het meest effectief is wanneer de toetsen als zinvol voor de beroepspraktijk worden ervaren. Toetsing binnen het masterprogramma is gericht op gewenste leerprocessen stimuleren en betekenisvolle feedback te leveren (formatief) evenals valide en betrouwbare beslissingen op te leveren (summatief). Het onderwijs is zo ingericht dat de student (steeds meer) eigen regie heeft op het verzamelen van bewijs in de beroepspraktijk tijdens het leerproces. Bij het ontwerpen van een toetsmix wordt de studeerbaarheid in acht genomen. Per 5EC wordt gestreefd naar één toets tenzij dit onoverkomelijke vakinhoudelijke bezwaren oplevert.

Hoofdstuk 4 Beschrijving leeruitkomsten & de vorming van eenheden van leeruitkomsten

Bij het formuleren van de leeruitkomsten zijn de geldende wettelijke kaders (bekwaamheidseisen leraar vho, generieke en vakspecifieke kennisbases) en door FLOT vastgestelde kaders en het beroepsprofiel leraar vho FLOT gevolgd. De inhoud van de leeruitkomsten, toetsvorm en gedragsindicatoren van de opleidingen leraar vho FLOT borgen tevens de inhoudelijke kaders van het Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF 7) en de internationale en interculturele competenties (ICOM's).

Onderwijseenheid Didactisch handelen	
Leeruitkomsten	Leeruitkomst 1 De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier onderwijs ontwikkelt en verzorgt voor leerlingen in het eerstegraadsgebied. De student stimuleert het cognitief leren van leerlingen op gebied van analyseren, evalueren, creëren en begeleidt dit proces door het geven van effectieve feedback.
	Leeruitkomst 2 De student creëert een stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen waarin aandacht is voor differentiatie en waarin hij inspeelt op het nemen van verantwoordelijkheid voor het leren door de leerling.
Toelichting	Leeruitkomst 1 Voor <i>cognitief leren</i> gebruiken we de definitie van Anderson & Krathwohl (2001) waarin zes niveaus van cognitief leren zijn beschreven, namelijk: onthouden, begrijpen, toepassen, analyseren, evalueren en creëren. De didactische aanpak van cognitief leren van leerlingen in mbo-4 en havo op het leren in het hoger onderwijs verschilt van de didactische aanpak voor de vwo-leerling ter voorbereiding op het wetenschappelijke onderwijs. Voor <i>effectieve feedback</i> gebruiken we de definitie van Hattie & Timperly (2000) waarin effectieve feedback bestaat uit drie vragen: feedup (waar ga ik naar toe?), feedback (hoe sta ik ervoor?), feed forward (wat is mijn volgende stap?). In de praktijk krijgt dit vorm door feedback te geven op taak, proces, zelfsturing en persoon. Werkwijze Uitgangspunt is verbetering van didactisch handelen van de student in zijn eigen onderwijspraktijk. In dit proces van onderzoekend leren neemt de student de volgende stappen om zijn didactisch handelen te verbeteren en te onderbouwen: oriënteren en richten, analyseren, ontwikkelen, uitvoeren en evalueren. Het gaat hier om leren vanuit een onderzoekende houding van de student. <u>Oriënteren en richten</u> Kijkend naar jouw didactisch handelen als docent: zie jij kritische punten, knelpunten, waardoor de leerprestaties van jouw leerlingen lager zijn dan verwacht? Waar zou jij jouw didactisch handelen in het eerstegraads gebied kunnen verbeteren? Welke kernconcepten binnen je vak, actuele ontwikkelingen, koers en visie binnen je school kunnen je daarbij helpen? Brainstorm over jouw didactische aanpak, praat erover met experts en peers. Sluit deze fase af door jezelf een verdiepingsvraag over jouw didactisch handelen te stellen. Een paar verdiepingsvragen ter inspiratie: - Hoe kan ik mijn leerlingen effectieve feedback geven?

	- Welke vorm van formatief evalueren kan ik inbouwen in mijn didactiek zodat ik beter aansluit bij het leerproces van de leerlingen? - Hoe zorg ik ervoor dat leerlingen mijn feedback toepassen in hun eigen leerproces? - Hoe kan ik leerlingen stimuleren op andere manieren naar het eigen leren te kijken: 'hoe moet ik dit schoolvak leren'? - Met welk didactische aanpak kan ik de leerprestaties bij sterke(re) of zwakke(re) leerlingen verbeteren? <u>Analyseren</u> In deze fase analyseer je jouw verdiepingsvraag. Wat is er aan de hand, waar lopen leerlingen tegen aan? Wat zijn oorzaken, patronen, kijkend naar leerlinggedrag en jouw didactisch handelen? Wat zeggen bronnen (leerlingen, collega's, literatuur) hierover? <u>Ontwikkelen didactische aanpak</u> Vanuit de analyse heb je meerdere denkrichtingen gekregen hoe je jouw didactisch handelen kan optimaliseren. Belangrijk is dat je bij je keuze aandacht hebt voor je leeruitkomst en minimaal het volgende kunt realiseren. • Er is aandacht voor didactische benaderingen. • Er is concreet gemaakt hoe leerlingen in het ontwerp vaardigheden kunnen opdoen met leren voorbereidend op het hbo en wo. • Leerlingen dienen in de bovenbouw uitgedaagd te worden in het cognitief leren. Oefenen van het cognitief leren stimuleert samenwerken, kritisch denken en sociaal en cultureel vaardig zijn (van der Zanden, 2019) en leidt beter toe naar hbo en wo en past ook in het streven naar talentmaximalisatie. Cognitief leren kan bijvoorbeeld gestimuleerd worden door het stellen van meer complexe vragen en de analyse van de antwoorden daarop. Effectieve feedback kan de leerling helpen zichzelf hierbij verder te ontwikkelen. Maak in deze fase een keuze voor een didactische aanpak die je wilt gaan uitproberen. Beschrijf welke acties je gaat ondernemen en motiveer je keuze vanuit literatuur en jouw visie op onderwijs en eigen leraarschap. Beschrijf ook de verwachte resultaten. <u>Uitvoeren in de eigen onderwijspraktijk</u> Je gaat aan de slag in je eigen onderwijspraktijk. Je probeert uit en bestuderen wat het effect is bij je leerlingen. Denk voordat je start na hoe je effect meet. <u>Evalueren</u> Je blikt terug op je verdiepingsvraag en gaat na welke inzicht is verkregen. Evaluatie omvat drie onderdelen: naast reflectie wordt ook feedback van leerlingen en collega's verwerkt, als ook een theoretische verantwoording (eigen visie op ingezette didactiek, theoretische verantwoording op basis van literatuur en inzichten uit onderzoek).
	Leeruitkomst 2 Een stimulerend leerklimaat is een leerklimaat waarin elke leerling op zijn/haar niveau wordt uitgedaagd om zich te ontwikkelen door zelfreflectie. De leraar zorgt ervoor dat de leerlingen gewaardeerd worden door elkaar en de omgeving, daagt leerlingen uit om verantwoordelijkheid te nemen en laat leerlingen initiatieven nemen en zelfstandig werken (Van Hout-Wolters, Simons, & Volet, 2000). Een stimulerend leerklimaat betekent dat de leraar in staat is leerlingen onderwijs te bieden dat hen past (gevarieerd en gericht op differentiatie). Deze differentiatie is o.a. ook gericht op de verschillen die er bestaan tussen leerlingen op havo- en vwo-niveau.

	Binnen deze leeruitkomst laat de student varianten van differentiatie zien aangepast aan de doelgroep waarvoor het ontwerp is bedoeld. Hierbij kan gedacht worden aan differentiatie op basis van leren in coöperatieve groepen, leren in klassenverband, beheersingsleren⁶. Een groter eigenaarschap bij leerlingen betekent een grotere aanslag op de zelfstandigheid en de zelfverantwoordelijkheid van leerlingen. De student toont aan op welke wijze hij dat bewerkstelligt. Werkwijze Uitgangspunt is verbetering van didactisch handelen van de student in zijn eigen onderwijspraktijk. In dit proces toont de student bewijzen op twee punten, namelijk dat de student leerlingen uitdaagt om verantwoordelijkheid te nemen en dat hij ingaat op de verschillen tussen leerlingen op mb04/havo en vwo gebied en een gedifferentieerde werkwijze kan aantonen.
Toetsvorm	De onderwijseenheid Didactisch handelen wordt getoetst met een portfolioassessment. De assessor aangesteld door de examencommissie is een (vak)didactisch expert, werkzaam als lerarenopleider bij FLOT. Het portfolioassessment geeft de mogelijkheid om de onderwijseenheid te beoordelen op basis van informatie uit diverse bronnen van veel (beroeps)situaties en over langere tijd. Het aantonen van de leeruitkomsten vergt dat de student een diversiteit aan ervaringen opdoet in de beroepspraktijk waar hij werkt aan relevante beroepstaken, -opdrachten en vraagstukken. Het <i>vereiste gedrag</i> daarbij is vastgelegd in beoordelingscriteria. <i>Bewijs</i> in het portfolio kan variëren van beroepsproducten tot ervaringsverslagen en beoordelingen van derden. Zowel de relevante beroepstaken, -vragen en -dilemma's als de <i>beoordelingscriteria</i> zijn ontleend aan het beroepsprofiel.
EC	5
Onderbouwing vanuit beroepsprofiel FLOT leraar vho	<i>De leraar vho ontwikkelt en geeft lessen, hij begeleidt zijn leerlingen bij het leren. Hij creëert situaties waarin aandacht is voor diverse vormen van leren zoals het zelfstandig leren én het op effectieve wijze samen leren in groepen. Hij heeft oog voor de talenten, aandachtspunten en de ontwikkeling van de leerling binnen dit leren. De specifieke invulling van het dagelijks werk van de leraar vho is afhankelijk van de context waarin hij werkt. Binnen deze context is de docent in zijn rol als expert, coach en mentor waarbij zijn werkzaamheden bestaan uit:</i> - <i>kennisontwikkeling vormgegeven op gevarieerde, gedifferentieerde en/of activerende wijze gebaseerd op vakdidactische inzichten;</i> - <i>begeleiding van (groeps-) leeractiviteiten en praktische opdrachten waarbij leerlingen zich ontwikkelen in het leren leren, leren onderzoeken en/ of samen leren;</i> - <i>coaching aan individuele leerlingen en cursisten tot begeleiding in de beroepspraktijk waarbij gewerkt wordt aan persoonlijke en professionele ontwikkeling.</i> <i>Aan het kritisch beschouwen van de lesstof en aan het algemenere kritisch denken besteedt leraar vho aandacht. Hij stimuleert het hogere orde denken o.a. door het stellen van complexe vragen naar inhoud maar ook naar het eigen leerproces. Hij kan complexere leertaken aanbieden, werken aan een zelfstandige leerhouding van de leerlingen en het ontwikkelen van de nodige studievaardigheden stimuleren.</i> <i>Naast het ontwikkelen van het curriculum is steeds weer kijken naar de lerende essentieel. Belangrijke uitdaging is niet te vertellen hoe het moet, maar vragen weten te</i>

⁶ <https://www.leraar24.nl/thema/didactiek/>

	<i>stellen waardoor de leerling nieuwsgierig wordt en zelf op zoek gaat naar antwoorden. Het gaat om een goede balans tussen vak en beroep. Een goede leraar vho is iemand die het optimale uit een leerling haalt en niet het maximale erin stopt.</i> <i>De leraar vho heeft namelijk oog voor de individuele behoeften van de leerlingen. Hij speelt een belangrijke rol in de vorming van zijn leerlingen tot zelfstandige, kritische en verantwoordelijke volwassenen die hun weg kunnen vinden in de maatschappij. Hij is zich bewust van de culturele achtergrond van de leerlingen en houdt bij het vormgeven van zijn onderwijs rekening hiermee.</i> <i>De leraar vho ziet zijn praktijk als inspiratiebron waarbij hij deze op een hoger abstractieniveau brengt door gebruik te maken naar andere (literatuur)bronnen. Hij is zo in staat om te werken aan onderwijsontwikkelingen op een onderzoeksmatige manier en het onderzoek en de ontwikkelingen waaraan hij werkt uit te leggen en te verantwoorden.</i>
--	---

Onderwijseenheid Pedagogisch handelen

Leeruitkomsten	Leertuitkomst 1 De student verdiept zich in (een) pedagogische vraagstuk(ken) dat zich voordoet in de school, om bij te dragen aan de ontwikkeling van het onderwijsklimaat. Op basis van pedagogische literatuur onderbouwt hij een aantal handelingsopties, maakt daaruit een beredeneerde keuze, en probeert die uit de schoolpraktijk.
	Leeruitkomst 2 De student hanteert kwalitatieve en kwantitatieve methoden om systematisch valide en betrouwbare gegevens over pedagogisch handelen in onderwijssituaties te verzamelen, op een passende manier te analyseren en te interpreteren.
Toelichting	<i>Pedagogisch vraagstuk</i> Pedagogische vraagstukken komen voort uit de verantwoordelijkheid die de student en zijn school hebben voor de ontplooiing van leerlingen tot zelfstandige, kritische en verantwoordelijke volwassenen die bereid én competent zijn om mee te werken aan het functioneren van een democratische samenleving. Het pedagogische vraagstuk waarmee de masterstudent in het kader van deze onderwijseenheid aan het werk gaat, heeft betrekking op een complex probleem waaraan meerdere aspecten verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld hoe om te gaan met diversiteit. <i>Onderbouwen</i> Uitgangspunt is het verder ontwikkelen van het pedagogisch handelen van de student. Op basis van bijvoorbeeld ideeën, knelpunten en verdiepingsvragen is de masterstudent in staat op basis van verzamelde gegevens zijn handelen te evalueren en op basis van onderzoeksresultaten en literatuur (verder) te verbeteren. <i>Handelingsopties uitproberen</i> Om zijn pedagogisch handelen te ontwikkelen en te demonstreren, beoordeelt en analyseert de student regelmatig de resultaten van het leren van leerlingen, zowel op individueel als op groepsniveau. Hij koppelt deze resultaten terug naar de relevante gremia zoals bijvoorbeeld leerlingen, collega's of bestuurders en past de voortgang van het onderwijs en zo nodig zijn pedagogisch-didactisch handelen hierop aan. De student adviseert, waar relevant, collega's en managers over het pedagogische klimaat en pedagogisch handelen. Door het geven van effectieve feedback stimuleert de student de verdere ontwikkeling van zijn leerlingen. De student besteedt aandacht aan het

	kritisch beschouwen van de lesstof en aan het algemenere kritisch denken van zijn leerlingen. De student handelt steeds vanuit een eigen pedagogische visie, en sluit zich daarbij aan bij de visie van de school. <i>Systematisch</i> De student volgt onderstaande cyclus. Er is een veelheid aan mogelijkheden om volgens deze cyclus onderzoek te doen naar de pedagogische praktijk, variërend van kwalitatief onderzoek tot fenomenologisch onderzoek en ontwerponderzoek. De student verantwoordt de keuzes die hij maakt. Hij hanteert verschillende methodes om data te verzamelen. <pre> graph TD 1((1. Oriënteren en Richten)) --> 2((2. Onderzoeken)) 2 --> 3((3. Analyseren)) 3 --> 4((4. Evalueren)) 4 --> 5((5. Rapporteren en Presenteren)) 5 --> 1 </pre>
Toetsvorm	Portfolio-assessment op basis van een portfolio. De student toont beide leeruitkomsten aan in één portfolio en bepaalt zelf op welke wijze en in welke volgorde hij werkt aan het aantonen van beheersing van de leeruitkomsten. Er dient altijd een waarneembare link te zijn tussen de producten in het portfolio en de beroepspraktijk van de student. De student beschrijft deze link door de verbinding tussen de leeruitkomsten en de bewijzen te onderbouwen. De student onderbouwt eveneens waarom hij van mening is de leeruitkomsten te beheersen. De producten in het portfolio geven inzicht in het pedagogische vraagstuk en helpen bij de oplossing ervan.
EC	5
Onderbouwing vanuit beroepsprofiel FLOT leraar vho	<i>Om leerlingen zo optimaal te kunnen begeleiden past de leraar vho een onderzoeksmatige aanpak toe. Hij stelt zichzelf hierbij als hoe geef ik mijn leerlingen zo effectief mogelijk feedback; met welke onderwerpen of didactische werkvormen motiveer ik mijn leerlingen; hoe richt ik mijn lessen zó in dat leerlingen meer zelfregulatie ontwikkelen; hoe doe ik binnen het vormgeven mijn onderwijs recht aan interculturele verschillen tussen leerlingen?</i> <i>Hij speelt een belangrijke rol in de vorming van zijn leerlingen tot zelfstandige, kritische en verantwoordelijke volwassenen die hun weg kunnen vinden in de maatschappij. Waarbij persoonsvorming in allerlei opzichten zowel moreel, esthetisch, fysiek en intellectueel de aandacht heeft. De leraar vho houdt rekening met de culturele achtergronden van de leerlingen bij het vormgeven van zijn onderwijs en zijn handelen. Hij beoordeelt en analyseert regelmatig de resultaten van het leren, zowel op individueel als op groepsniveau. Hij koppelt deze resultaten terug naar de leerling, naar de groep, naar de collega's en past de voortgang van het onderwijs en zo nodig zijn pedagogisch-didactisch handelen hierop aan.</i>

Onderwijseenheid Vakdidactisch ontwerpen

Leeruitkomsten	Leeruitkomst 1 De student ontwerpt (delen van) onderwijsleertraject(en) voor leerlingen in het eerstegraads gebied. De student laat zien hoe dit/deze onderwijsleertraject(en) samenhangt/samenhangen met het onderwijs in andere jaarlagen en vakgebieden. De student onderbouwt zijn didactische keuzes en verhoudt zich hierbij tot nationale en internationale actuele ontwikkelingen in het onderwijs binnen zijn vakgebied en het onderwijs in zijn school. De student legt uit wat de implicaties zijn van het ontworpen onderwijs voor formatieve/summatieve toetsing. De student voert het ontworpen onderwijs uit, evalueert het leerproces en de leeropbrengsten en bespreekt deze in relatie tot de ontwerpkeuzes en actuele en wetenschappelijke internationale bronnen. Leeruitkomst 2 De student past een onderzoekscyclus toe om een verlegenheidssituaties uit de eigen beroepspraktijk te onderzoeken. De kwaliteit van de gekozen aanpak, en de relevantie en impact van het onderzoek zijn in lijn met de Kennisbasis Generiek Eerstegraads lerarenopleidingen.
Toelichting	<i>Eerstegraads gebied</i> Bovenbouw havo/vwo, mbo (niveau 4) en het hbo vallen onder het eerstegraads gebied. Niet alle relevante bekwaamheden kunnen op mbo niveau 4 voor alle opleidingen worden aangetoond. Opleidingen kunnen daarom aanvullende eisen stellen waar het gaat om de toelaatbaarheid van mbo niveau 4. <i>Vakdidactisch</i> Vakdidactiek kan betrekking hebben op curriculumniveau en op het niveau van de lespraktijk (Kortland, Mooldijk, & Poorthuis, 2017). Bij het curriculumniveau gaat het om ontwikkelingen in vakgebieden of in het onderwijs en de manier waarop die in de afzonderlijke schoolvakken doorwerken. Voorbeelden zijn vraagstukken over maatschappelijke relevantie van delen van een curriculum of over interdisciplinariteit (onderwijs waarin de traditionele grenzen tussen de schoolvakken worden overgestoken). Bij het niveau van de lespraktijk gaat het om “het op grond van een heldere expliciete onderwijsvisie ontwerpen, uitvoeren en evalueren (en op grond hiervan bijstellen) van vakspecifieke onderwijsleerprocessen” (Kortland et al., 2017, p. vi). Van belang zijn dan bijvoorbeeld: leerdoelen; samenhang met leerlijnen; vakdidactische uitgangspunten (zoals onderzoekend leren of ontwerpend leren); werkvormen; ontwikkeling van gewenste kennis, begrip en vaardigheden; toetsing. In dit vakdidactisch ontwerp onderzoek staat de vakdidactiek op het niveau van de lespraktijk voorop. Vakdidactiek op curriculumniveau kan een rol spelen als het onderwerp van het onderzoek aansluit bij ontwikkelingen in een vakgebied of in het onderwijs (bijvoorbeeld in de vorm van een vakoverstijgend project). Onderwijskundige aspecten, zoals motivatie, feedback, internationalisering of aandacht voor specifieke groepen leerlingen kunnen een rol spelen in het onderzoek, zolang ook het leren van leerlingen in het schoolvak in het ontwerp onderzoek wordt betrokken. <i>Ontwerponderzoek</i> Ontwerponderzoek in het onderwijs kenmerkt zich, zoals de naam al zegt, door het systematisch ontwerpen en vervolgens onderzoeken van onderwijs. Uitgangspunten voor het ontwerp zijn de praktijk (bijvoorbeeld: wat weten de leerlingen al, hoe past het ontwerp in een leerlijn?) en – wetenschappelijke – literatuur (bijvoorbeeld: wat is al bekend over de leerprocessen die we willen bereiken). Bij het onderzoeken van het onderwijs zijn zowel het proces (wat gebeurt er, en is dit zoals we hadden verwacht) als het resultaat (wat hebben de

	leerlingen geleerd, en is dat wat we hadden verwacht) van belang. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt, in samenhang met literatuur, om inzicht te krijgen in de leerprocessen en om het ontwerp te verbeteren. Educatief ontwerponderzoek kan voor diverse doeleinden worden ingezet (Gravemeijer & Cobb, 2006). Het uitproberen en optimaliseren van onderwijsmateriaal kan zo'n doel zijn. Een ander mogelijk doel is het ontwikkelen van theorie over een effectieve manier waarop leerlingen een bepaald (sub)domein kunnen gaan beheersen. In dit vakdidactisch ontwerponderzoek is het doel het verbeteren of vernieuwen van de onderwijspraktijk van de studenten in de context van hun vakdomein en schoolorganisatie. De reikwijdte van het onderzoek gaat verder dan de praktijk van de deelnemers: ook geïnformeerde vakgenoten dienen ervan te kunnen leren, al zal een vertaling nodig zijn naar hun eigen context. Het onderzoek kan alleen relevant zijn voor geïnformeerde vakgenoten, als het van voldoende kwaliteit is. Dit stelt eisen wat betreft de consistentie, de onderbouwing van keuzes, de keuze van een probleem/onderwerp, het gebruik van wetenschappelijke literatuur, de kwaliteit van gegevensverzameling en –analyse (voldoende mate van validiteit / betrouwbaarheid), en de wijze van verslaglegging. Het kunnen doen van wetenschappelijke uitspraken (generalisatie van de resultaten) is geen doel van dit ontwerponderzoek. <i>Onderzoekscyclus</i> Ontwerponderzoek is een cyclisch proces dat ruwweg bestaat uit drie fasen (Bakker, 2018): een voorbereidings- en ontwerpfase, een onderwijsexperiment en een analysefase (retrospectief, dus na afloop van het experiment). De resultaten van de analysefase kunnen gebruikt worden om het ontwerp te verbeteren als begin van een nieuwe cyclus. Er bestaan diverse modellen (aanpakken) om de fasen in meer detail vorm te geven. In dit vakdidactisch ontwerponderzoek gaan we er vanuit dat een student, in overleg met de opleiding, één van de volgende modellen kiest: 1. Lesson Study (door een groep studenten) 2. Design as Research (individueel of door een groep studenten) 3. Individueel ontwerponderzoek Model 1 en 2 zijn gekozen, omdat ze naar verwachting goed aansluiten bij de praktische kennis en ervaring van de masterstudenten. Ze bieden de mogelijkheid om in meerdere cycli een onderwijsontwerp steeds beter te onderbouwen met theorie en empirische resultaten. Model 3 is vooral gekozen om studenten tegemoet te komen voor wie een keuze voor model 1 of 2 niet praktisch is wegens persoonlijke omstandigheden (bijvoorbeeld doordat zij de studie versneld doorlopen). Het advies is dat studenten zoveel mogelijk model 1 of 2 volgen.
Toetsvorm	Criterium gericht interview op basis van een portfolio. Het vakdidactisch ontwerponderzoek wordt getoetst aan de hand van een portfolio en een eindgesprek (criteriumgericht interview). Het portfolio bevat de verslaglegging van het ontwerponderzoek dat de student heeft uitgevoerd. Het hierin geleverde bewijsmateriaal is navolgbaar voor examinatoren en externe partijen (denk aan audits en accreditaties). Acceptabel is bijvoorbeeld een portfolio waarin alle onderdelen van het ontwerp- en onderzoeksproces zijn gedocumenteerd en onderbouwd, in combinatie met een schriftelijke verantwoording. Deze verantwoording is een tekst (maximaal 8 pagina's) waarin de student alle onderdelen van het proces en de belangrijkste keuzes beschrijft, kritisch hierop terugkijkt (in relatie tot de kwaliteit van de verzamelde gegevens, onderzoeksvragen/ontwerpeisen en literatuur) en komt tot conclusies en aanbevelingen.
EC	10
Onderbouwing vanuit	<i>De leraar vho ziet zijn praktijk als inspiratiebron waarbij hij deze op een hoger abstractieniveau brengt door gebruik te maken naar andere (literatuur)bronnen. Hij is zo in</i>

beroepsprofiel FLOT leraar vho	<i>staat om te werken aan onderwijsontwikkelingen op een onderzoeksmatige manier en het onderzoek en de ontwikkelingen waaraan hij werkt uit te leggen en te verantwoorden.</i> <i>Hij is op de hoogte van technologische ontwikkelingen, kan zich daartoe kritisch verhouden én kan deze gebruiken voor diverse doeleinden waaronder o.a. het geven van feedback aan zijn leerlingen en het vormgeven, evalueren en analyseren van zijn onderwijs. Dit vraagt niet alleen bepaalde basisvaardigheden en digitale geletterdheid maar ook om een visie waarmee deze skills kunnen omgezet worden tot didactisch handelen.</i> <i>Binnen de bestaande kaders stelt de leraar een onderwijsprogramma samen waarbij niet alleen hetgeen geleerd moet worden (kerndoelen, eindtermen, examenprogramma's) een plaats krijgt maar ook ruimte is voor talentontwikkeling, aansluiting bij de beroepspraktijk en/of vervolgopleidingen.</i> <i>De brede blik van de leraar vho blijkt ook uit zijn vermogen om gefundeerd te werken aan en met leerlijnen over de diverse leerjaren heen. Hij is in staat het bovenbouwonderwijs aan te laten sluiten op dat van de onderbouw en aan het vervolgonderwijs en hier verdieping en verbreding aan te geven passend bij de mogelijkheden van de leerlingen en de exameneisen. De leraar vho is bovendien in staat een programma van toetsing en afsluiting te ontwerpen passend bij de onderwijsvisie van zichzelf, zijn sectie en de school en onderwijskundige ontwikkelingen. De leraar vho beschikt over de creativiteit om, eventueel samen met collega's, complexe opdrachten, toetsinstrumenten en toetsprogramma's te ontwikkelen, onder andere met behulp van ICT. Hij kan op gefundeerde en effectieve wijze gebruik maken van multimediale leermiddelen. Bij het kiezen en aantrekkelijk vormgeven van leerstof en het ontwerpen van (digitale) leeromgevingen toont de leraar vho zich vindingrijk.</i> <i>De leraar vho kan een gedeelde visie op het vakgebied de vakdidactiek en het onderwijs uitdragen, ook buiten de school, waardoor hij mee kan praten en advies kan geven over ontwikkelingen in diverse overleggen. Hij gebruikt zijn opgedane kennis op een hoger abstractieniveau en levert zo een originele bijdrage aan het onderwijsontwikkeling en onderzoek. Hij heeft daarbij vaak een leidende en proactieve rol. De leraar vho werkt in een organisatie met een eigen identiteit en visie maar is zeker ook in staat een eigen (wellicht daaraan complementerende) visie te ontwikkelen. In deze context kan hij zijn onderwijs professioneel verantwoorden en zichzelf en de school verder ontwikkelen.</i>
-----------------------------------	--

Onderwijseenheid De lerende professional

Leeruitkomsten	Leeruitkomst 1 De student geeft samen met collega's systematisch en concreet uitvoering aan een domein- of schoolbrede ontwikkeling en gebruikt hierbij inzichten uit (inter)nationale netwerken. Leeruitkomst 2 De student geeft zelfstandig en gericht vorm aan zijn eigen professionele ontwikkeling en die van zijn collega's ten dienste van de schoolontwikkeling.
Toelichting	<i>Domeinbrede of schoolbrede ontwikkeling</i> Binnen de onderwijseenheid 'De Lerende Professional' geven de studenten uitvoering aan een domeinbrede of schoolbrede ontwikkeling samen met collega's op de eigen werkplek. Onder een domeinbrede of schoolbrede ontwikkeling verstaan we een ontwikkeling binnen een school die de eigen vaksectie overstijgt. Onder domeinen binnen een school verstaan in de school aanwezige samenwerkingsverbanden die de eigen vakgroep overstijgen, bijvoorbeeld het leergebied 'Mens en Maatschappij', bovenbouw havo, de beta-secties of het kernteam/mentorenteam van een jaarlaag. <i>Systematisch en concreet</i> Dit vormgeven van deze ontwikkeling doe je niet onvoorbereid, tijdens hun studie en binnen overige werkervaring hebben ze een vermogen tot kritisch denken en een onderzoekende houding ontwikkeld. Deze vaardigheden en kennis helpt hen in het kritische vermogen om een vernieuwing te bevragen, te analyseren in termen van de normatieve, politieke, creatieve, strategische, effectiviteits- en verklaringsvraag die zich stellen bij elke implementatiepraktijk (Klechtermans, 2018). Het beantwoorden van die vragen vereist brede en diepe reflectie (Kelchtermans, 2001, 2009), een reflectieve, onderzoekende houding die vertrekt van concrete praktijken en hoe die feitelijk functioneren. <i>(inter)nationale netwerken</i> De leraar vho staat midden in de maatschappij, via de leerlingen, maar zeker ook door het contact met ouders en anderen die voor de ontwikkeling van een leerling belangrijk zijn. Dat zijn bijvoorbeeld deskundigen binnen en buiten de school, samenwerkingspartners van de school of, in het kader van bijvoorbeeld werkplekleren, mensen in het bedrijfsleven zoals praktijkopleiders. De leraar vho is er zich van bewust dat hij samen met zijn vakcollega's, nationaal en internationaal, een professionele gemeenschap vormt, waarin wordt samengewerkt, geleerd en ontwikkeld met anderen. Bij het vormgeven van de ontwikkeling zoals beschreven in de leeruitkomst maakt de student gebruik van de kennis die voortkomt uit deze netwerken. <i>Onderwijsinnovatie</i> Op basis van deze vaardigheden en kennis gaat de student gedurende een half jaar samen met collega's een onderwijsinnovatie of een verdieping op pedagogisch didactisch terrein verder vormgeven. Onder een onderwijsinnovatie verstaan we het veranderen van het onderwijs met als doel de leerresultaten van de leerlingen te verhogen (Hopkins, 2001; Verdegaa, 2014). De betreffende onderwijsinnovatie of verdieping komt voort uit een binnen een groep collega's en/of binnen de school gevoelde relevantie om op dit terrein een verandering vorm te geven. <i>Professionele ontwikkeling</i>

	Het vormgeven van een school- of domeinbrede ontwikkeling of vernieuwing is een voorbeeld van professionele ontwikkeling. Van een masterstudent wordt verwacht dat hij zijn professionele ontwikkeling en die van collega's zelfstandig en gericht vorm kan geven. Om inzicht te krijgen in professionele ontwikkeling wordt gebruik gemaakt van modellen van professionele groei (bijvoorbeeld Clarke & Hollingsworth, 2002) en modellen die inzoomen op de ontwikkeling van de school (bijvoorbeeld Creemers, Slegers, 2003 en Senge, 2001).
Toetsvorm	Criteriumgericht interview op basis van een portfolio (CGI) Het aantonen van de leeruitkomsten van <i>De lerende Professional</i> vergt dat de student een diversiteit aan ervaringen opdoet in de beroepspraktijk waar hij werkt aan relevante beroepstaken, -opdrachten en vraagstukken. Het <i>vereiste gedrag</i> daarbij is vastgelegd in beoordelingscriteria. <i>Bewijs</i> in het portfolio kan variëren van beroepsproducten tot ervaringsverslagen en beoordelingen van derden. Zowel de relevante beroepstaken, -vragen en -dilemma's als de <i>beoordelingscriteria</i> zijn ontleend aan het beroepsprofiel.
EC	10
Onderbouwing vanuit beroepsprofiel FLOT leraar vho	<i>De leraar vho ziet zijn praktijk als inspiratiebron waarbij hij deze op een hoger abstractieniveau brengt door gebruik te maken naar andere (literatuur)bronnen. Hij is zo in staat om te werken aan onderwijsontwikkelingen op een onderzoeksmatige manier en het onderzoek en de ontwikkelingen waaraan hij werkt uit te leggen en te verantwoorden.</i> <i>De leraar vho kijkt niet enkel naar de leerlingen maar ook naar zijn eigen werk. Hij vraagt om feedback van leerlingen, collega's en andere professionals en gebruikt deze feedback om zichzelf gericht verder te ontwikkelen.</i> <i>Niet alleen de wereld is in beweging ook het onderwijs en de manier van onderwijzen is aan verandering onderhevig. Dit vraagt om een professional die in staat is vanuit een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding zichzelf en de organisatie waarbinnen hij werkzaam is voortdurend te ontwikkelen. De leraar vho voorkomt routinematig denken en handelen, dat wil zeggen dat hij zijn vaste denkpatronen en werkwijzen durft en wil onderzoeken en indien nodig doorbreken en veranderen. Deze kritisch-reflectieve en onderzoekende houding past bij het actief vorm geven aan de eigen professionaliteit. De leraar vho kiest er bewust voor om een professional te zijn en om zelfgestuurd en autonoom te handelen. Dit betekent dat hij, in samenwerking met zijn leerlingen, op een integrale wijze handelt in onzekere en complexe situaties, zich actief verbindt met de nieuwste inzichten in theorieën, kritisch en reflectief durft te kijken naar zijn eigen praktijk en bijdraagt aan de ontwikkeling van de professie en medeprofessionals door middel van coaching. De leraar vho is hierin een sparringpartner voor team- of sectiegenoten. Hij neemt vanuit zijn vakdidactische, vakinhoudelijke en pedagogische expertise verantwoordelijkheid voor vernieuwingen binnen zijn vak en school, betreft hierbij wetenschappelijke kennis en inzichten, en communiceert hierover adequaat met leerlingen, ouders, directie, collega's en externe relaties.</i> <i>De leraar vho heeft naast een inhoudelijke ook een maatschappelijke opdracht. Hij kan zijn handelen afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn.</i> <i>Binnen de context van de school valt de leraar vho op door zijn visie op onderwijs, zijn vakkennis en met name doordat hij in staat is zijn blik naar buiten te richten (buiten zijn eigen groepen, buiten zijn eigen vakgebied, buiten de school). Naast zijn expertise op het eigen vakgebied én op leerprocessen en onderwijs in zijn algemeenheid komt dit tot uiting in zijn betrokkenheid bij zijn rol bij de ontwikkeling van beleid of als curriculumontwikkelaar. De leraar vho kan met recht de voortrekker genoemd worden van schoolbrede ontwikkelingen en vernieuwingen. Hij zoekt daarbij, indien relevante samenwerking bijvoorbeeld met collega's</i>

	<i>uit aanverwante vakgebieden, collega's binnen de sectie of een team maar ook collega's van andere scholen. Zijn inbreng kenmerkt zich door originele bijdrage aan het samen ontwikkelen en toepassen van ideeën.</i>
--	---

Bekwaamheidseisen leraar vho

— Versie september 2019 | Ingangsdatum studiejaar 2019-2020 —

Inleiding

Sinds 1 augustus 2017 gelden nieuwe wettelijke bekwaamheidseisen in het onderwijs. Voor de 1e graads lerarenopleidingen van Fontys Hogescholen gelden de bekwaamheidseisen voor de leraar voorbereidend hoger onderwijs (vho). De bekwaamheidseisen zijn vastgelegd in het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel (Staatblad 10 april 2017, 148).

Een werkgroep (FLOT en FLOS) heeft de bekwaamheidseisen voor de masteropleidingen geordend op drie domeinen van het leraarschap: dagelijks werk in de klas, door het jaar heen en in de context van de schoolorganisatie en samenleving. Bovendien zijn drie kernkwaliteiten van de leraar als professional beschreven. Dit document heeft een referentie- en legitimeringsfunctie voor de masteropleidingen. De lerarenopleiders dienen de leerresultaten (leeruitkomsten) en hun handelen te toetsen aan de bekwaamheidseisen. Ze beschrijven wat leraren vho minimaal moeten weten en kunnen. De bekwaamheidseisen dienen als ijkpunt voor de eerstegraads lerarenopleidingen van Fontys.

Het dagelijks werk in de klas

De leraar ontwikkelt, geeft lessen en begeleidt zijn leerlingen bij het leren in de bovenbouw van het vo of in het mbo/hbo. Hij beoordeelt en analyseert regelmatig de resultaten van het leren en plant de voortgang van zijn onderwijs aan de hand van deze resultaten. Zo nodig past de leraar zijn pedagogisch-didactisch handelen daarop aan. De leraar koppelt het resultaat van het leren aan de leerling terug met gerichte feedback. Hij kijkt terug op zijn werk, administreert en bereidt zich voor op de volgende dag. De specifieke invulling van het dagelijks werk van de leraar is afhankelijk van de context waarin hij werkt. Zijn manier van onderwijs geven kan variëren van uitleggen en instructie geven tot begeleiding van (groeps-) leeractiviteiten en praktische opdrachten, van coaching aan individuele leerlingen tot stagebegeleiding in de beroepspraktijk. De samenwerking met collega's kan variëren van regulier overleg, collegiale consultatie, intervisie en samen leren tot samenwerken in zelfstandige teams of andere vormen van onderwijsorganisatie.

	Beroepsbekwaamheidseisen geordend naar de inhouds- domeinen van leraar voorbereidend hoger onderwijs (vho)	
Vakinhoudelijk Bekwaam	De leraar vho beheerst qua kennis en vaardigheden de leerstof waarvoor hij verantwoordelijk is en kent de theoretische achtergronden van zijn vak. De leraar vho kan de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier samenstellen, uitleggen en demonstreren hoe ermee gewerkt moet worden. De leraar vho heeft zich theoretisch en praktisch verdiept	in de leerstof voor dat deel van het curriculum waarin hij werkt. De leraar vho weet dat zijn leerlingen de leerstof op verschillende manieren kunnen opvatten, interpreteren en leren. De leraar vho kan zijn onderwijs afstemmen op die verschillen tussen leerlingen. De leraar vho kan zijn leerlingen duidelijk maken wat de relevantie is van de leerstof voor werk en vervolgonderwijs.
	De leraar heeft kennis heeft van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan herkennen in het leren van zijn leerlingen. De leraar kent verschillende methodes en criteria waarmee hij de bruikbaarheid ervan voor zijn leerlingen kan vaststellen. De leraar kent verschillende manieren om binnen een methode te differentiëren en recht te doen aan verschillen tussen leerlingen. De leraar kan de methode aanvullen en verrijken. De leraar kan onderwijs voorbereiden, wat betekent dat hij: doelen kan stellen, leerstof kan selecteren en ordenen; samenhangende lessen kan uitwerken met passende werkvormen, materialen en media, afgestemd op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen; passende en betrouwbare toetsen kan kiezen, maken of samenstellen.	De leraar kan onderwijs uitvoeren en het leren organiseren, wat betekent dat hij: een adequaat klassenmanagement kan realiseren en begeleiding kan geven aan groepen leerlingen buiten de context van de klas of les. De leraar kan aan leerlingen de verwachtingen en leerdoelen duidelijk kan maken en leerlingen kan motiveren om deze te halen. De leraar kan de leerstof aan zijn leerlingen begrijpelijk en aansprekend kan uitleggen, voordoen hoe ermee gewerkt moet worden en daarbij inspelen op de taalbeheersing en taalontwikkeling van zijn leerlingen. De leraar kan doelmatig gebruik maken van beschikbare digitale leermaterialen en leermiddelen.

	De leraar kan de leerlingen met gerichte activiteiten de leerstof kan laten verwerken, daarbij variatie aanbrengen en bij instructie en verwerking differentiëren naar niveau en kenmerken van zijn leerlingen. De leraar kan de leerling begeleiden bij die verwerking, stimulerende vragen stellen en opbouwende gerichte feedback geven op taak en aanpak.	De leraar kan samenwerking, zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid stimuleren.
Pedagogisch Bekwaam	De leraar kan groepsprocessen sturen en begeleiden. De leraar kan vertrouwen wekken bij zijn leerlingen en een veilig pedagogisch klimaat scheppen. De leraar kan ruimte scheppen voor leren, inclusief het maken van vergissingen en fouten. De leraar kan verwachtingen duidelijk maken en eisen stellen aan leerlingen. De leraar kan het zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren, hen aanmoedigen en motiveren.	De leraar heeft oog voor de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen en doet daar recht aan. De leraar kan voor het beroepsgerichte onderwijs de leerling begeleiding bij het ontwikkelen van beroepsidentiteit. De leraar kan ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen.

Door het jaar heen

De leraar stelt een onderwijsprogramma samen om uitvoering te geven aan wat moet worden geleerd (kerndoelen, eindtermen, examenprogramma's, eisen beroepspraktijk, eisen school en dergelijke). Binnen zijn programma en aanpak zorgt hij voor mogelijkheden om te differentiëren naar niveau en kenmerken van zijn leerlingen. Hij plant en organiseert zijn werk en evalueert geregeld zijn lessen en onderwijsprogramma's, ook met collega's. Waar nodig stelt hij deze lessen en programma's bij en/of verbetert ze. Ook onderhoudt en ontwikkelt hij zijn eigen bekwaamheid.

Vakinhoudelijk Bekwaam	De leraar vho heeft kennis van de wetenschappelijke achtergronden van zijn vak en hij weet welke wetenschappelijke kennis en methoden van onderzoek gebruikt kunnen worden in zijn onderwijs. De leraar vho kent de relatie van de leerstof voor zijn vak met de eindtermen en eindexamenprogramma's. De leraar vho overziet de opbouw van het curriculum van	zijn vak, de plaats van zijn vak in het curriculum van de opleiding en de doorlopende leerlijnen. De leraar vho weet hoe zijn onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op het hoger beroepsonderwijs en universitair onderwijs. De leraar vho kent de samenhang tussen de verschillende verwante vakken, leergebieden en lesprogramma's.
Vakdidactisch Bekwaam	De leraar weet hoe een leerplan in elkaar zit en kent de criteria waaraan een goed leerplan moet voldoen. De leraar heeft kennis van digitale leermaterialen en leermiddelen en de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en kent de beperkingen daarvan. De leraar kent de verschillende didactische leer- en werkvormen en de psychologische achtergrond daarvan. De leraar kent de criteria waarmee de bruikbaarheid daarvan voor zijn leerlingen kan worden vastgesteld. De leraar kent verschillende bij de doelen passende vormen van observeren, toetsen, evalueren en examineren. De leraar kan toetsen ontwikkelen, toetsresultaten beoordelen, analyseren en interpreteren en de kwaliteit van toetsen en examens beoordelen.	De leraar kan bruikbare en betrouwbare voortgangsinformatie verzamelen en analyseren en op grond daarvan zijn onderwijs waar nodig bijstellen. De leraar heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de vakdidactiek ten behoeve van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is. De leraar kan onderwijs evalueren en ontwikkelen, wat betekent dat hij de voortgang kan volgen, de resultaten kan toetsen, analyseren en beoordelen. De leraar kan feedback vragen van leerlingen en deze feedback tezamen met zijn eigen analyse van de voortgang gebruiken voor een gericht vervolg van het onderwijsleerproces. De leraar kan leerproblemen signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen.

Pedagogisch Bekwaam

De leraar heeft kennis van ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorie die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan deze kennis betrekken op zijn pedagogisch handelen. De leraar heeft kennis van agogische en pedagogische theorieën en methodieken, die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en die kan betrekken op zijn pedagogisch handelen. De leraar heeft kennis van veelvoorkomende ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen.	De leraar weet hoe hij zicht kan krijgen op de leefwereld van zijn leerlingen en hun sociaal-culturele achtergrond en weet hoe hij daarmee rekening kan houden in zijn onderwijs. De leraar heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de pedagogiek van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.
---	---

Context van de schoolorganisatie en samenleving

De leraar werkt in een organisatie met een eigen identiteit en visie. Met zijn collega's vormt hij een professionele leergemeenschap, waarin wordt samengewerkt, geleerd en ontwikkeld. In deze context kan hij zijn onderwijs professioneel verantwoorden. Daarnaast heeft hij contacten met ouders en anderen die voor de ontwikkeling van een leerling belangrijk zijn. Dat zijn bijvoorbeeld deskundigen binnen en buiten de school, samenwerkingspartners van de school of, in het kader van bijvoorbeeld werkplekleren mensen in het bedrijfsleven zoals praktijkopleiders.

Vakinhoudelijk Bekwaam	De leraar vho kan vanuit zijn inhoudelijke expertise in samenwerking met zijn collega's en de omgeving van de school	bijdragen aan de breedte, de samenhang en de actualiteit van het curriculum van zijn school.
Vakdidactisch Bekwaam	De leraar kan advies kan vragen aan collega's of andere deskundigen en weet wanneer en hoe hij advies kan geven. De leraar kan hierbij gebruik maken van methodieken voor professionele consultatie en leren, zoals supervisie en intervisie. De leraar kan zijn didactische aanpak en handelen kan evalueren, analyseren, bijstellen en ontwikkelen.	De leraar kan bijdragen aan pedagogisch-didactische evaluaties in zijn school en deze in afstemming met zijn collega's kan gebruiken bij de onderwijsontwikkeling in zijn school. De leraar kan de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs uitleggen en verantwoorden. De leraar is in staat tot kritische reflectie op zijn eigen pedagogisch-didactisch handelen.
Pedagogisch Bekwaam	De leraar kan zijn onderwijs en zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen uitleggen en verantwoorden. De leraar kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met ouders en anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerling betrokken zijn, zoals begeleiders van het	leren op de werkplek en indien de leerling nog niet volwassen is: de ouders. De leraar is in staat tot kritische reflectie op zichzelf in de pedagogische relatie. De leraar kan zijn eigen grenzen kan bewaken.

Professionele basis voor goed leraarschap

De leraar heeft een kritisch-reflectief en onderzoekende houding en neemt bestaande (en zijn eigen) opvattingen en praktijken binnen het onderwijs niet als vanzelfsprekend aan. Hij is zich ervan bewust, dat het onderwijs steeds evolueert en geeft zo een veranderende maatschappij mede vorm. Hij is door innovatiegerichtheid bereid om gericht aan zijn professioneel handelen te werken waarbij problemen of vragen uit de onderwijspraktijk uitgangspunt zijn. De leraar werkt en geeft zelf sturing aan zijn leerloopbaan.

Kernkwaliteiten

Innovatief en ondernemend

De leraar initieert in overleg met sectievoorzitter (of schoolleiding), incidentele of structurele contacten die bijdragen aan de ontwikkeling van leerlingen en komt in die contacten tot een effectieve informatieve- uitwisseling en afstemming. De leraar is op de hoogte van actuele onderwijsinnovaties en is in staat om innovatieprocessen kritisch te beoordelen en passende procesinterventies uit te voeren vanuit een visie op leren. De leraar kan een adviserende en actieve deelnemende rol innemen ten aanzien van onderwijsinnovaties.

Samenwerkend

De leraar weet collega's te inspireren en motiveren en komt op basis van ervaringen en ontwikkelingen tot voorstellen voor vernieuwingen/verbeteringen op inhoudelijk en/of organisatorisch terrein van het vak, de afdeling of sector. Initieert en stimuleert samenwerking met anderen geeft sturing aan kleinschalig overleg, vraagt collega's om input, deelt kennis, informatie en ideeën en vraagt waar hij van nut kan zijn. Onderhoudt contact met ouders en is in staat om ouderbetrokkenheid op schoolniveau te bevorderen.

Kritisch, onderzoekend en ontwikkelingsgericht

De leraar heeft een kritisch-reflectieve houding ten opzichte van zowel het eigen handelen als de context waarin hij zich bevindt met de bedoeling de beroepscontext steeds te verbeteren en te vernieuwen. De leraar denkt na over ontwikkelingen en eigen ervaringen en komt op basis van gedegen (ontwerp)onderzoek tot (voorstellen voor) vernieuwing. Draagt binnen de organisatie door middel van onderzoek bij aan een cultuur die past bij een professionele leergemeenschap. Deze wordt gekenmerkt door leraren die in staat om elkaar feedback te geven ter bevordering van hun professionele ontwikkeling. De leraar is in staat om op basis van inzicht in eigen sterktes en zwaktes een persoonlijk ontwikkelplan op te stellen t.a.v. eigen voortgezette professionalisering.

Voor meer informatie neem contact op met:

fontyspro-educatie@fontys.nl

Masteropleidingen Leraar vho Fontys Hogescholen

FLOS en FLOT

Dit document is vastgesteld door de directie van FLOT in september 2019

© 2019 Fontys Hogescholen

Deze uitgave is een samenwerking tussen FLOT en FLOS. Het document is vastgesteld door de directie van FLOT in september 2019. De inhoud van deze uitgave is binnen de lerarenopleidingen van Fontys Hogescholen vrijelijk te gebruiken, mits voorzien van adequate bronvermelding.

